

**Undersøgelse af
omfanget og karakteren
af seksuel chikane og
forskelsbehandling på
baggrund af køn og
seksualitet i SF**
En undersøgelse blandt
medlemmer

Undersøgelsen er foretaget af KVINFO
for SF, 2020/21:
Anja Uglebjerg
Katrine Søndergaard
Rikke From
Sabine Bjerre

Forord

I efteråret 2020 henvendte SF sig til KVINFO, fordi partiet ønskede at undersøge omfanget og karakteren af seksuel chikane i partiet. Desuden ønskede SF, at undersøgelsen fokuserede på andre former for fordomme og diskrimination på baggrund af køn: SF ønskede også et fokus på, om seksuelle minoriteter er særligt udsatte.

Formålet med undersøgelsen er også at kaste lys på, om der er dele af en kultur i SF, der bidrager til seksuel chikane og forskelsbehandling på baggrund af køn og seksualitet, og om der er brug for yderligere undersøgelser til at afdække en sådan kultur. Undersøgelsen er ikke en undersøgelse af specifikke sager, og formålet er ikke at udpege enkeltpersoner, der har udsat andre for seksuel chikane.

På baggrund af undersøgelsen ønsker SF desuden bud på, hvordan partiet kan arbejde med kulturforandring. Denne rapport's formål er således også, at partiet bliver klogere på udfordringerne, og hvilke potentialer der findes for at ændre kulturen visse steder i partiet.

SF har i forbindelse med denne undersøgelse nedsat en følgegruppe, der består af medlemmer af partiets landsledelse. Følgegruppen har givet input til og godkendt spørgeskemaet. KVINFO har præsenteret resultaterne for følgegruppen og modtaget feedback fra medlemmerne.

Undersøgelsen er uvildig, og rapportens konklusioner er KVINFOs. Konklusioner er ikke ændret på baggrund af feedback fra følgegruppen.

I det omfang vi har set mønstre om enkeltpersoner, bliver disse videregivet til partiets landssekretær og partiets næstformand.

KVINFO vil gerne takke alle, der har bidraget til undersøgelsen.

Analyse & Tal har bidraget med databehandling til undersøgelsen.

KVINFO

Henriette Laursen

Direktør

København, 8. april 2021

Indhold

Sådan har vi lavet undersøgelsen.....	3
Sammenfatning og konklusioner.....	7
Anbefalinger	11
Forskelsbehandling på baggrund af køn og seksualitet	16
Seksuel chikane	22
Seksuel tvang.....	25
Ikke alle grupper er lige udsat	26
Hvordan taler man til og om hinanden?	30
Interaktion mellem SF og SFU	32
Reaktioner	33
Vidner til andres oplevelser.....	35
Hvem og hvor	36
Hvorfor er man ikke (længere) aktiv i SF	37
Litteratur.....	39
Bilag 1: Metode	40
Bilag 2: Spørgsmål til konkrete oplevelser	41
Bilag 3: Hvad viser andre undersøgelser?	43

Sådan har vi lavet undersøgelsen

KVINFO har for SF undersøgt omfanget og karakteren af både forskelsbehandling på baggrund af køn og seksualitet samt seksuel chikane og seksuel tvang. Det har vi gjort i en spørgeskemaundersøgelse.

Spørgeskemaet er sendt til alle nuværende medlemmer af partiet, i alt 8.482 personer har modtaget skemaet. Heraf har 2.838 personer besvaret skemaet, og vi har således en svarprocent på 33,5 %. Af de 2.838 personer, har 54 % angivet at være kvinde, 45 % mand og 1 % andre køn end mand eller kvinde. Ser vi på kønssammensætningen af medlemmerne i SF er 52,4 % af medlemmerne kvinder, mens 47,6 % er mænd. SF har oplyst til KVINFO, at ingen har oplyst over for partiet, at de har andre køn end mand eller kvinde.

I spørgeskemaundersøgelsen skelnes der mellem aktive og ikke-aktive medlemmer, da det kun giver mening at undersøge forskelsbehandling på baggrund af køn og seksualitet, seksuel chikane og seksuel tvang i partiet blandt personer, der aktivt er i kontakt med andre medlemmer af partiet. 1.464 aktive medlemmer har besvaret skemaet. 47 % af disse har angivet at være kvinde, 52 % mand og 0,75 % andre køn end mand eller kvinde. Disse personer har besvaret alle spørgsmål i spørgeskemaet, og det er primært resultater herfra, der benyttes i rapporten.

De resterende 1.375 medlemmer, der har besvaret spørgeskemaet, har enten tidligere været aktive eller aldrig været aktive. De har ikke fået spørgsmål om forskelsbehandling på baggrund af køn og seksualitet, seksuel chikane og seksuel tvang. I stedet er de blevet spurgt, om deres køn og/eller seksualitet er medvirkende årsag til, at de ikke er aktive på nuværende tidspunkt. Ifølge fritekstfelterne til dette spørgsmål er der intet, der tyder på, at respondenterne generelt set ikke længere er aktive af årsager relateret til deres køn eller seksualitet eller på grund af seksuel chikane.

Respondenterne fordeler sig således på niveau af aktivitet:

Niveau af aktivitet	Antal	Andel
Jeg er meget aktiv i partiet (fx deltager ofte i møder)	637	22 %
Jeg er af og til aktiv i partiet (fx deltager i møder af og til)	449	16 %
Jeg er mindre aktiv i partiet (fx har deltaget i et enkelt eller få møder inden for de seneste fem år)	378	13 %
Jeg har tidligere været aktiv, men er ikke aktiv længere	532	19 %
Jeg er ikke aktiv i partiet	843	30 %
Total	2.839	100 %

Hvordan arbejder KVINFO med seksuel chikane?

Når KVINFO arbejder med forskelsbehandling på baggrund af køn og seksualitet samt seksuel chikane og seksuel tvang, tager vi udgangspunkt i, at hændelser med forskelsbehandling og uønskede seksuelle oplevelser *ikke* er uafhængige, enkeltstående hændelser, men oftest er en del af kulturen og normerne på arbejdspladser og i organisationer¹.

¹ Borchorst og Agustín 2017; Murh 2019.

Dette udgangspunkt gælder særligt, når der er tale om flere og gentagne hændelser med forskelsbehandling og uønskede seksuelle oplevelser, som ledere, ansatte, medlemmer og andre involverede ikke korrigerer, hvormed man fortsat legitimerer adfærden. Hvis eksempelvis nedgørende vittigheder og kommentarer er en naturlig del af organisationen, kan denne jargon være med til at muliggøre og legitimere fysisk seksuel chikane som for eksempel uønskede fysiske berøringer². Det betyder *ikke*, at fx stereotype forventninger om andres seksualitet eller transfobiske og sexistiske vittigheder og kommentarer automatisk og altid fører til seksuel chikane. Men det eksemplificerer, at ingen handlinger eller ord eksisterer i et vakuum. Snarere indvirker vores sprog på vores kultur, og nedgørende kommentarer kan således være med til at normalisere hverdagsdiskrimination.

De individuelle konsekvenser af forskellige former for diskrimination afhænger også af andre faktorer, heriblandt den personlige oplevelse med hændelserne, konteksten, varigheden/hyppigheden af hændelserne samt afhængigheden og magtforholdet mellem udøver og den, som det går udover. Konstante, nedgørende kommentarer, jokes og stereotype forventninger kan således også have konsekvenser for den enkelte, selvom der umiddelbart er tale om mindre grove hændelser end fysiske krænkelse³.

Forskning viser endvidere, at kønsfordelingen har betydning for, hvordan forskelsbehandling trives.⁴ På en arbejdsplads eller i en organisation, der er domineret af ét køn og bestemte kønsnormer, vil andre køn 'stikke ud' og være mere sårbare over for chikane. Det gælder for eksempel kvinder i mandsdominerede miljøer, men også mænd, transpersoner og nonbinære personer, der ikke lever op til de herskende kønsnormer. På den måde kan sexismen, seksuel chikane og forskelsbehandling have en underminering af de personer, som ikke lever op til de stereotype kønsidealiser som effekt. Dermed begrænser og modvirker sexismen, seksuel chikane og forskelsbehandling også diversitet og inklusion i organisationen.

Afdækning af seksuel chikane

Når KVINFO undersøger seksuel chikane, tager vi blandt andet udgangspunkt i forskning i, hvordan man bedst afdækker seksuel chikane. Vi henter særligt inspiration fra *Sexual Experience Questionnaire* (SEQ), der er anvendt i mange sammenhænge verden over. Formålet med spørgeskemaet SEQ er at måle den uønskede adfærd, som personer er udsat for, frem for personlige opfattelser af seksuel chikane⁵.

Forskellen på at spørge til uønsket adfærd, altså konkrete hændelser, og på at spørge til personlige opfattelser af seksuel chikane, er afspejlet i resultaterne af forskellige undersøgelser: Der anføres langt flere episoder med seksuel chikane, når der spørges til konkrete hændelser frem for overordnede spørgsmål som for eksempel "Har du oplevet seksuel chikane?" eller "Har du haft oplevelser med uønsket seksuel opmærksomhed?".

Formålet med at stille spørgsmål til konkrete hændelser, som respondenterne må forholde sig til, er således at opnå et retvisende billede af omfang og karakter af seksuel chikane. Et konkret eksempel på denne forskel kan ses i vores gennemgang af metode i bilag 1.

I SEQ opdeles seksuel chikane i følgende tre dimensioner⁶:

---

² Muhr 2019.

³ Borchorst og Agustín 2017; Muhr 2019.

⁴ Ibid.

⁵ Borchorst og Agustín 2017.

⁶ Ibid.

- Kønskrænkende adfærd/kønschikane
- Uønsket seksuel opmærksomhed
- Voldelig seksuel adfærd/seksuel tvang

Med udgangspunkt i forskning har vi således i denne undersøgelse stillet konkrete spørgsmål om forskellige typer oplevelser for netop at opnå et retvisende billede af omfanget og karakteren af oplevelser.

Se bilag 2 for en oversigt over de konkrete spørgsmål, som vi stiller i denne undersøgelse til oplevelser med forskelsbehandling på baggrund af køn og seksualitet samt seksuel chikane og seksuel tvang.

Hvad siger loven – begreber og definitioner

I vores forståelse af forskelsbehandling på baggrund af køn og seksualitet samt seksuel chikane er vi på linje med Ligebehandlingsloven, Forskelsbehandlingsloven og Arbejds miljøloven.

Ligebehandlingsloven og Forskelsbehandlingsloven

Ligebehandlingsloven beskæftiger sig med forskelsbehandling på baggrund af køn, der her er en bred betegnelse, som blandt andet dækker over seksuel chikane og kønskrænkende adfærd. Ifølge loven er forskelsbehandling på baggrund af køn forbudt, hvad end der er tale om direkte eller indirekte forskelsbehandling, hvilket defineres som følger:

”Der foreligger direkte forskelsbehandling på baggrund af køn, når en person på grund af sit køn behandles ringere, end en anden person bliver, er blevet eller ville blive behandlet i en tilsvarende situation. Direkte forskelsbehandling på baggrund af køn foreligger herunder ved enhver form for negativ forskelsbehandling i forbindelse med graviditet og under kvinders 14 ugers fravær efter fødslen. Der foreligger indirekte forskelsbehandling, når en bestemmelse, et kriterium eller en praksis, der tilsyneladende er neutral, vil stille personer af et køn ringere end personer af et andet køn, medmindre den pågældende bestemmelse, betingelse eller praksis er objektivt begrundet i et sagligt formål, og midlerne til at opfylde det er hensigtsmæssige og nødvendige.”⁷

Forskelsbehandlingsloven inkluderer desuden forskelsbehandling på baggrund af blandt andet seksualitet i sin definition af chikane som forskelsbehandling: *”Chikane skal betragtes som forskelsbehandling, når en uønsket optræden i relation til en persons race, hudfarve, religion eller tro, politiske anskuelse, seksuelle orientering, alder, handicap eller nationale, sociale eller etniske oprindelse finder sted med det formål eller den virkning at krænke en persons værdighed og skabe et truende, fjendtligt, nedværdigende, ydmygende eller ubehageligt klima for den pågældende.”⁸*

Som nævnt betragtes sexchikane (som vi i undersøgelsen kalder seksuel chikane) ifølge Ligebehandlingsloven som forskelsbehandling på grund af køn, og det er forbudt. Ifølge loven er der tale om seksuel chikane, *”når der udvises enhver form for uønsket verbal, ikkeverbal eller fysisk adfærd med seksuelle undertoner med det formål eller den virkning at krænke en persons værdighed, navnlig ved at skabe et truende, fjendtligt, nedværdigende, ydmygende eller ubehageligt klima.”⁹*

Det bemærkes desuden, at Arbejdstilsynets vejledning om krænkende handlinger, herunder mobning og seksuel chikane, specifikt nævner, at personer, der udsætter andre for en krænkende handling, ikke behøver at have en intention om at krænke for, at handlingen er krænkende. En handling kan altså opleves

⁷ Danske love: <https://danskelove.dk/ligebehandlingsloven>.

⁸ Retsinformation: <https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2017/1001>.

⁹ Ibid.

krænkende, selvom det ikke var intentionen. Det er den krænkedes oplevelse og opfattelse af handlingen, der er afgørende for, om der er tale om en krænkelse¹⁰.

Arbejds miljøloven

Om reglerne mod krænkende handlinger, herunder seksuel chikane, gælder det i Arbejds miljøloven, at *"arbejdet i alle led skal planlægges, tilrettelægges og udføres, så det er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt på kort og lang sigt i forhold til krænkende handlinger. Det betyder, at krænkende handlinger ikke må forringe de ansattes sikkerhed eller sundhed på kort eller lang sigt, og at arbejdsgiver skal iværksætte effektive tiltag således, at der ikke sker en forringelse af de ansattes fysiske eller psykiske sundhed."*¹¹

Når vi, som i denne undersøgelse, arbejder med et politisk parti, er ikke alle involverede omfattet af lovgivningen. De ansatte i partiet er omfattet af både Ligebehandlingsloven og Arbejds miljøloven. De frivillige i partiet er, ifølge Arbejdstilsynet, omfattet af Arbejds miljøloven, men det er uklart, hvem der har ansvaret for de frivillige. De folkevalgte er hverken omfattet af Ligebehandlingsloven eller Arbejds miljøloven. De er valgt af vælgerne og kan i udgangspunktet kun afskediges af vælgerne.

---

¹⁰ Arbejdstilsynet, februar 2019: <https://at.dk/regler/at-vejledninger/kraenkende-handlinger-4-3-1/>.

¹¹ Ibid.

Sammenfatning og konklusioner

Undersøgelsen viser, at 25 % af de aktive medlemmer (366 personer), der har besvaret spørgeskemaet, har været udsat for forskelsbehandling på baggrund af køn og/eller seksualitet. Det gælder for 26 % af mændene og 24 % af kvinderne. Samlet set har 11 % af de aktive medlemmer oplevet seksuel chikane (161 personer). Det gælder for 13 % af kvinderne og 10 % af mændene.

Det er svært at vurdere, om tallene for forskelsbehandling og seksuel chikane i denne undersøgelse er på et højt eller lavt niveau, blandt andet fordi de forskellige undersøgelser på området er lavet på forskellige måder. Der kan være stillet forskelligartede spørgsmål undersøgelserne imellem; undersøgelserne kan være lavet blandt grupper, der ikke er sammenlignelige med medlemmer af et politisk parti; og der kan være forskellige tidsafgrænsninger, der påvirker resultaterne. Det eksemplificerer vi her med et par af de andre undersøgelser, som KVINFO har foretaget (2020/2021).

KVINFOs undersøgelse for Dagbladet Politiken viser, at 29 % af de ansatte her har haft verbale eller fysiske uønskede seksuelle oplevelser. Disse resultater er dog ikke umiddelbart sammenlignelige med resultaterne af denne undersøgelse for SF. Dels fordi Politiken er en virksomhed med ansatte, dels fordi der i undersøgelsen udelukkende blev spurgt til hændelser inden for de seneste tre år.

I KVINFOs undersøgelse for Radikale Venstre, svarer 22 % af respondenterne, at de har været udsat for mindst én hændelse, der i undersøgelsen var kategoriseret som seksuel chikane. 31 % af respondenterne svarer, at de har haft mindst én oplevelse med forskelsbehandling på baggrund af køn. Fordi Radikale Venstre og SF begge er politiske partier, er det nærliggende at overveje, om resultaterne kan sammenlignes. Undersøgelsen for Radikale Venstre omfattede imidlertid en mere snæver kreds af respondenter, nemlig medlemmer, der er aktive i lokalforeninger, hovedbestyrelse osv. samt folkevalgte. Undersøgelsen for Radikale Venstre omfattede ligeledes både nuværende og tidligere ansatte. Desuden var tidligere medlemmer, der havde bidraget til #enblandtos, inviteret til at deltage i undersøgelsen.

Se bilag 3 for en gennemgang af andre undersøgelser.

I undersøgelsen her arbejder vi ikke med en tidsafgrænsning på, hvornår de hændelser, vi spørger til, har fundet sted. Vi har i stedet spurgt respondenterne, hvornår deres *seneste* oplevelse med forskelsbehandling, seksuel chikane og tvang, har fundet sted. Det er med til at give en overordnet pejling på, om der er tale om nyere eller ældre hændelser.

Hvornår fandt din seneste oplevelse med forskelsbehandling på baggrund af køn og/eller seksualitet, seksuel chikane og/eller tvang i SF sted?	Andel
Inden for de seneste 3 måneder	13 %
For 3-12 måneder siden	22 %
For 1-2 år siden	15 %
For 2-5 år siden	21 %
For 5-10 år siden	9 %
For mere end 10 år siden	19 %

De overordnede resultater dækker over store variationer mellem forskellige grupper af medlemmer, hvilket vi ser nærmere på i de følgende afsnit.

Homo-, bi- og panseksuelle og personer med andre seksualiteter er markant mere udsat end heteroseksuelle personer

Undersøgelsen viser, at personer med en minoritetsseksualitet (homo-, bi- og panseksuelle og personer med andre seksualiteter) er mere udsat end personer med en majoritetsseksualitet (heteroseksuelle personer). I rapporten præsenterer vi ikke en specifik analyse af resultaterne for heteroseksuelle personer, da resultaterne for denne gruppe af personer, ligger tæt på det samlede resultat for undersøgelsen. Det skyldes, at 90 % af respondenterne er heteroseksuelle.

40 % af personerne med en minoritetsseksualitet har oplevet forskelsbehandling på baggrund af køn og/eller seksualitet, når vi lægger alle hændelserne i disse kategorier sammen. Det svarer til 59 personer. 26 % af personerne med en minoritetsseksualitet har været udsat for seksuel chikane, når vi lægger alle hændelserne i disse kategorier sammen. Det svarer til 38 personer.

Hvis vi sammenligner med resultaterne for alle respondenterne, som vi præsenterede ovenfor, ser vi altså, at større andele af personer med en minoritetsseksualitet har haft oplevelser med de konkrete hændelser, som vi spørger til.

Dette billede viser sig også i andre undersøgelser. En nylig undersøgelse foretaget af HK om seksuelle krænkelse blandt HK Hovedstadens medlemmer viser for eksempel, at seksuelle minoriteter også her er særligt udsatte¹². 20 % af respondenterne, der oplyser at tilhøre en seksuel minoritet, har været udsat for mindst én krænkelse de seneste 12 måneder. Det samme gør sig gældende for 10 % af de heteroseksuelle respondenter.

Ud over de resultater, som tallene her giver os, er der i denne undersøgelse af SF eksempler på medlemmer af partiet, der i kommentarerne udtrykker sig fjendtligt og diskriminerende over for både seksuelle minoriteter og andre køn end mand/kvinde.

Yngre er mere udsatte end ældre aldersgrupper

De yngste grupper er de mest udsatte, både hvad angår forskelsbehandling og seksuel chikane. 36 % af personerne i aldersgruppen 25-44 år, har været udsat for forskelsbehandling på baggrund af køn og/eller seksualitet. 20 % i samme aldersgruppe har været udsat for seksuel chikane.

21 % af respondenterne i alderen 45 år og ældre har været udsat for forskelsbehandling på baggrund af køn og/eller seksualitet. 8 % i samme gruppe har været udsat for seksuel chikane.

Hvis vi ser samlet på alle resultater, er kvinder i aldersgruppen 25-34 år de mest udsatte.

Der er eksempler på seksuel tvang blandt medlemmerne

Samlet set har 2,1 % (31 personer) af de 1464 aktive medlemmer, der har besvaret spørgeskemaet, været udsat for det, vi i spørgeskemaundersøgelsen kategoriserer som seksuel tvang¹³. Det gælder for flere kvinder end mænd.

Den hyppigste form for seksuel tvang er at blive befamlet og/eller holdt fast mod sin vilje. Det har 28 personer oplevet. 7 personer har oplevet, at nogen har bedt dem om seksuelle tjenester til gengæld for en

---

¹² HK Hovedstaden 2021: <https://www.hk.dk/-/media/dokumenter/afdelinger/hovedstaden/opsummeringafundersgelseafkrænkelser.pdf>.

¹³ I en tidligere udgave af rapporten stod der her: Samlet set har 2% af medlemmerne været udsat for det vi i spørgeskemaet kategoriserer som seksuel tvang. Det er en fejl og det er derfor rettet 10.04.21

belønning. 7 personer har oplevet at blive truet med straf eller sanktioner, hvis de afviste andre seksuelt. Ligeledes 7 personer har en enkelt gang oplevet at blive tvunget eller forsøgt tvunget til seksuelle handlinger.

Der er uenighed om kvinders privilegier i partiet på grund af deres køn

26 % af mændene svarer, at de har været udsat for forskelsbehandling på grund af deres køn og/eller seksualitet, det samme gør 24 % af kvinderne. At en større andel mænd end kvinder rapporterer at have været udsat for forskelsbehandling, er anderledes end resultaterne i mange af de øvrige undersøgelser på området, hvor flere kvinder end mænd typisk angiver at have oplevelser.

I denne spørgeskemaundersøgelses kommentarfelter tegner der sig et tydeligt mønster af, at mandlige respondenter har den oplevelse, at kvinder har en fordel i kampen om poster, fordi de er kvinder, hvorfor mændene bliver udsat for forskelsbehandling på grund af deres køn. En tendens, der fremgår, er oplevelsen af, at kompetente mandlige kandidater i partiet bliver fravalgt til fordel for mindre kvalificerede unge kvinder.

Vi ser også et andet tydeligt mønster angående forskelsbehandling i spørgeskemaets kommentarfelter: kvinder, især yngre, beretter, at de ofte får at vide helt åbenlyst, at de bliver opstillet og/eller valgt, fordi de er kvinder, og ikke fordi de er kompetente. Forskelsbehandlingen på baggrund af køn medfører på den måde også nedladende kommentarer om kvinders køn og kompetencer.

I forbindelse med undersøgelsen har KVINFO lavet en optælling af mænd og kvinder på diverse poster i partiet. Vi har set på navne og fotos og herfra lavet en vurdering af personernes køn. I SF's folketingsgruppe er der 4 mænd og 12 kvinder. Dertil kommer, at SF's nuværende formand er kvinde. SF's medlemmer i regionsråd fordeler sig ligeligt mellem 7 mænd og 7 kvinder, mens der blandt SF's byrådsmedlemmer er en fordeling på 77 mænd og 49 kvinder. Vi har også lavet en optælling af kandidaterne til Landsledelsen på Landsmødet 2020: her var der 22 mandlige kandidater og 7 kvindelige kandidater, hvoraf henholdsvis 11 mænd og 5 kvinder blev valgt.

Ud fra optællingen er det altså ikke entydigt, at det er lettere for kvinder end mænd at opnå en post i partiet.

Kamp om mandeidealer leder til forskelsbehandling

Mens kommentarerne tydeligt viser et mønster i, at mænds oplevelser med forskelsbehandling i partiet overvejende bunder i oplevelsen af, at kvinder har nemmere ved at blive opstillet som kandidater og valgt til poster, viser der sig også en anden tendens i spørgeskemaets kommentarfelter.

Denne tendens drejer sig om stereotyper om, hvordan man er "en rigtig mand" i SF. Ifølge kommentarerne dækker det for eksempel over bestemte forventninger til mænds (og kvinders) påklædning, og at såkaldt tynde drenge omtales på en nedsættende måde, fordi de ikke lever op til det, som respondenter beskriver som maskulinitetsnormerne i partiet.

Disse er alle eksempler på mandlige respondenteres oplevelser med forskelsbehandling.

Der er konflikter om, hvordan man taler til og om hinanden i partiet

Spørgeskemaundersøgelsens kommentarfelter viser en tydelig problematik angående medlemmers måde at tale til og om hinanden i politiske debatter, især på det online Medlemsforum.

Respondenter oplyser, at diskriminerende og sårende ytringer medlemmer imellem især rettes mod transpersoner, seksuelle minoriteter og feminister. Det, der for nogle medlemmer opfattes som forskelle i

politiske holdninger, opfattes af andre medlemmer som personangreb og delegitimering af bestemte individers og grupper eksistens, der ikke hører hjemme i en politisk debat.

Det efterlyses, at SF-ledelsen griber ind og aktivt forholder sig til, hvad der er acceptable ytringer i den interne, politiske debat i partiet.

De mest aktive medlemmer og personer i bestemte roller er mest udsatte

De samlede tal dækker over medlemmer, der er meget aktive, mindre aktive og lidt aktive. Hvis vi udelukkende ser på de medlemmer af partiet, der er meget aktive, har 36 % oplevet forskelsbehandling på baggrund af køn og/eller seksualitet. Det gælder både for meget aktive mænd og kvinder, at de er mere udsat for forskelsbehandling, end de mindre aktive mænd og kvinder.

16 % af de meget aktive medlemmer har oplevet seksuel chikane og/eller tvang. Her finder vi, at der er flere meget aktive kvinder end meget aktive mænd, der er udsat for seksuel chikane.

Undersøgelsen viser også, at personer i nogle positioner i partiet er mere udsat end andre. De tre mest udsatte positioner i partiet, hvad angår både forskelsbehandling og seksuel chikane og tvang, er:

1. Tillidsvalgte i partiet
2. Ansatte og praktikanter
3. Nationalt eller decentralt folkevalgte

Der er indikationer på, at jo tættere man er på magten, og jo mere involveret man er i politik, eller hvis man er ansat i partiet, jo større er sandsynligheden for, at man bliver udsat for forskelsbehandling og/eller seksuel chikane og tvang.

Der er usikkerhed om, hvor man skal henvende sig, hvis man oplever seksuel chikane

51 % af respondenterne svarede på undersøgelsestidspunktet, at de ikke vidste, hvor de skulle henvende sig, hvis de oplever seksuel chikane.

SF har i efteråret 2020 nedsat et Ligebehandlingsnævn, hvor medlemmer kan henvende sig, hvis de oplever diskrimination på grund af køn, seksualitet, race, etnisk oprindelse, religion, alder eller handicap. KVINFO har ikke undersøgt nærmere, hvordan dette nævn fungerer i praksis.

SF's ledelse skrev i efteråret 2020 ud til alle medlemmer, at de også kan henvende sig til landssekretæren eller næstformanden i partiet, hvis de har haft oplevelser med diskrimination eller seksuel chikane. Det oplyser partiet til KVINFO.

Undersøgelsen her peger på, at de personer, der har oplevet seksuel chikane eller forskelsbehandling på baggrund af køn og/eller seksualitet, primært har talt med personer uden for partiet eller andre medlemmer af partiet om deres oplevelser. 28 personer svarer, at de har henvendt sig til enten ledelsen af partiet eller andre centrale aktører. Heraf er 43 % tilfredse med den måde, deres henvendelse er blevet håndteret på.

Respondenterne er ikke blevet bedt om at identificere, hvilken ledelse de har henvendt sig til, eller på hvilket tidspunkt de har henvendt sig. Dette er undladt af hensyn til anonymitet. Ledelsen kan således omfatte eksempelvis landsledelsen, næstformænd, den administrative ledelse eller lokale ledelser i partiforeninger eller regioner.

Anbefalinger

På baggrund af undersøgelsens resultater og de mønstre, vi kan se i kommentarfelterne i spørgeskemaet, samt med udgangspunkt i vores faglige viden på området, giver KVINFO her en række anbefalinger til SF.

At ændre en kultur med forskelsbehandling på baggrund af køn og seksualitet samt seksuel chikane og seksuel tvang bør til alle tider være et kollektivt anliggende frem for den enkeltes ansvar. Dette er en afgørende bevægelse mod at skabe kulturforandring, og det fælles ansvar er således bærende for enhver af de følgende anbefalinger.

SF har i efteråret 2020 nedsat et Ligebehandlingsnævn, hvor medlemmer kan henvende sig, hvis de oplever diskrimination på grund af køn, seksualitet, race, etnisk oprindelse, religion, alder eller handicap. KVINFO har ikke undersøgt nærmere, hvordan dette nævn fungerer i praksis. SF har desuden, efter at have indgået aftale om denne undersøgelse, vedtaget en politik, der beskriver, hvordan seksuel chikane skal forebygges og håndteres. Endvidere oplyser SF til KVINFO, at ledelsen i efteråret 2020 har informeret alle medlemmer om, at de også kan henvende sig til landssekretæren eller næstformanden i partiet, hvis de har haft oplevelser med diskrimination eller seksuel chikane.

Gør det klart, hvilke kulturforandringer SF ønsker

KVINFO har ikke lavet en dybdegående kvalitativ undersøgelse i SF og har derfor kun et begrænset indblik i organisationens kultur. Vi anbefaler dog overordnet, at SF arbejder konkret med at skabe forandringer for at løse de udfordringer, vi har afdækket omkring seksuel chikane samt forskelsbehandling på baggrund af køn og seksualitet.

KVINFO anbefaler:

- at SF gør sig det klart, hvilke forandringer man ønsker for at komme problemerne til livs, og at der er sammenhæng mellem de ønskede forandringer og de igangsatte indsatser. Processen bør desuden være inklusiv og transparent for alle.
- at arbejdet forankres tydeligt hos en gruppe af mennesker i organisationen, der har tid og evner til at styre processen, og som eventuelt henter ekstern hjælp med arbejdet. Det er også en fordel for forankringen i organisationen, hvis aktive medlemmer fra lokalforeningerne deltager i et sådant arbejde.
- at der sættes klare mål for arbejdet og følges løbende op på, hvordan arbejdet skrider frem.

Tag konflikter om køn og seksualitet alvorligt, og skab åbenhed

Der er tydeligvis konflikter om køn og seksualitet i partiet. En del vedrører formentlig politisk uenighed, men udvikler sig til konflikter mellem individer og grupper i partiet. Det bør SF tage meget alvorligt, uanset om det foregår til møder eller i online fora. Ifølge kulturforsker Mille Mortensen er det problematisk at forholde sig tavs og ignorere disse hændelser, der opleves som krænkende for nogle personer:

”Tavshed og ignorance skaber god grobund for, at enkeltstående tilfælde af krænkende handlinger kan udvikle sig til en kulturel praksis, hvor alle bidrager til (ofte gennem tavshed eller latter) og selv bliver udsat for grænseoverskridende adfærd. Langsomt, men sikkert vænner arbejdsfællesskabet sig til, at den krænkende omgangsform er et grundvilkår, som alle må finde sig i, hvis de vil blive på arbejdspladsen. Det unormale bliver normalt.”¹⁴

---

¹⁴ Mandag Morgen 2020.

KVINFO anbefaler, at SF arbejder aktivt med partiets kultur og skaber åbenhed om disse konflikter. Herunder har KVINFO følgende anbefalinger:

Skab fælles forståelse i partiet

Kommentarerne i spørgeskemaundersøgelsen peger på, at der er forskellige opfattelser af, hvad forskelsbehandling og seksuel chikane er, samt hvem der typisk udsættes for det i partiet. For at komme problemer med forskelsbehandling og seksuel chikane til livs, er det afgørende, at der skabes fælles forståelse og sprog for begreberne, så alle har samme udgangspunkt for at tale om problemerne, uanset parametre som køn og magtposition i partiet, hvilket er markører, der typisk påvirker personers opfattelser af og reaktioner på forskelsbehandling og seksuel chikane.

KVINFO anbefaler:

- at SF arbejder med at skabe en fælles forståelse og viden om, hvad forskelsbehandling og seksuel chikane er, og at dette kobles til partiets og fællesskabets værdier. Det gælder ikke kun fysiske overgreb men også verbale grænseoverskridende oplevelser relateret til køn og seksualitet.
- at SF sætter fokus på, hvilke konsekvenser forskelsbehandling og seksuel chikane kan have for både den enkelte og partiet, for eksempel i form af at miste talenter som konsekvens af hændelser.
- at SF sætter fokus på diskrimination af køn og seksuelle minoriteter gennem workshops og læringsindsatser med cases, der belyser normer og blinde vinkler i partiets kultur, og som er med til at understøtte dialog og udvikling af et fælles sprog for forskelsbehandling og seksuel chikane, herunder gråzoner. Workshops med fokus på normkritik kan med fordel indeholde identitetsøvelser, hvor der arbejdes aktivt med deltagernes opmærksomhed på egne privilegier og den enkeltes ubevidste bias.

Gør det klart, hvordan SF vil arbejde med diversitet

Der forekommer lige nu forskelsbehandling på baggrund af køn i partiet, idet der er eksempler på mænd, der oplever, at de bliver fravalgt til opstillinger og poster i partiet på grund af deres køn, og kvinder, der oplevet at få at vide, at de kun bliver opstillet eller får bestemte poster på grund af deres køn.

Valget af kandidater til opstillinger og poster skal adresseres fra partiet således, at det ikke skaber konflikter mellem enkelte personer og grupper, der på den måde bidrager til nye oplevelser med forskelsbehandling.

KVINFO anbefaler:

- at SF opstiller målsætninger og gør det klart, hvordan man vil opnå og arbejde med repræsentation og diversitet i partiet, også hvad angår inklusion af blandt andet etniske minoriteter, personer med handicap samt andre køn end cismænd og -kvinder.
- at SF indsamler viden og fakta om kønsfordelingen på diverse poster i partiet og bruger dette som information til resten af organisationen. Pt. eksisterer der en forestilling om, at kvinder sidder på flest af de vigtige poster i partiet, hvilket ikke er entydigt.

Arbejd med retningslinjer for, hvordan man taler til og om hinanden i partiet

Kommentarerne i spørgeskemaundersøgelsen viser et tydeligt mønster i, at særligt transpersoner, seksuelle minoriteter og feminister er genstand for det, der kan opleves som diskriminerende og sårende ytringer, især på det online Medlemsforum. Det ser vi i beskrivelser af episoder i kommentarfelterne. Samtidig har nogle respondenter brugt kommentarfelterne til at fremskrive denne type ytringer.

Når vi samtidig ser i undersøgelsen, at seksuelle minoriteter er markant mere udsat for både forskelsbehandling, seksuel chikane og seksuel tvang end heteroseksuelle personer i partiet, viser der sig en tendens til diskrimination af bestemte minoriteter, hvilket bør stoppes.

KVINFO anbefaler:

- at SF genbesøger sine retningslinjer for, hvordan ytringer, der for nogle opleves diskriminerende, stødende og sårende mod bestemte grupper og identiteter, håndteres, samt hvem der har ansvaret for denne håndtering. Det er ikke op til KVINFO at afgøre, hvilken tone SF vil acceptere i politiske debatter, men i arbejdet med forskelsbehandling og seksuel chikane er det afgørende, at SF forholder sig til, hvordan partiet vil sikre alles trivsel og følelse af at være accepteret på lige fod med resten af SF's medlemmer. Desuden er det afgørende at prioritere indsatsen med at sørge for, at eksisterende retningslinjer overholdes.
- at SF indhenter ekstern rådgivning, sådan at partiet på et kvalificeret grundlag kan fremme inklusion af seksuelle minoriteter og kønsminoriteter og modarbejde hændelser og ytringer, der virker sårende og diskriminerende.

Følg op på, om Ligebehandlingsnævnet virker efter hensigten

KVINFO har ikke i undersøgelsen haft fokus på, hvordan SF's Ligebehandlingsnævn (etableret i efteråret 2020) fungerer i praksis, ej heller et særligt fokus på, hvordan nævnet håndterer sager om seksuel chikane.

KVINFO anbefaler dog generelt til SF's håndtering af sager:

- at SF følger op på Ligebehandlingsnævnets arbejde, og at nævnets arbejde og medlemmers tilfredshed med det evalueres løbende, for eksempel årligt.
- at følgende skal være klart, når et medlem indberetter en sag:
  - Bliver den undersøgt nærmere?
  - Er der anonymitet? Hvordan sikres anonymitet?
  - Hvad er mulige konsekvenser for den/de, der udsætter andre for forskelsbehandling/seksuel chikane/seksuel tvang?
  - Hvad kræves det af parter, før der er en sag? Skal der altid være et offer som part i en sag, hvis en sag skal håndteres? I sager om "seriekrænker", hvor mønstre og gentagen grænseoverskridende adfærd er vidt kendt i organisationen, kan den stiltiende accept og *bystander*-kultur lægge en tung byrde på offerets skuldre, hvis offeret er den eneste, der kan åbne en sag for at forhindre eller sanktionere krænkerens adfærd. At være vidne til manglende sanktionering normaliserer desuden den grænseoverskridende adfærd i partiet, og dette er en betydelig forhindring for det overordnede arbejde med at gøre op hændelser med seksuel chikane i partiet.
  - Hvordan spiller alder, anciennitet og formel/uformel magt ind i vurderingen af grænseoverskridende adfærd? Kan/skal der tages særlige hensyn til ofre for magtfulde krænkerer, som stiller sig selv i en sårbar og vanskelig situation ved at indberette og sige fra? I vurderingen af adfærden anbefales et større fokus på den kontekst, som hændelsen er foregået i, og hvilke magtdynamikker og relationelle forhold der spiller ind, eksempelvis hvad angår aldersspændet mellem udøver og offer.

Arbejd særskilt med beskyttelse af ansatte og praktikanter

Denne undersøgelse har ikke inkluderet ansatte og praktikanter særskilt. De har således kun fået mulighed for at deltage i undersøgelsen, såfremt de også er medlemmer af SF. En del både nuværende og tidligere ansatte og praktikanter er også medlemmer, hvorfor deres svar er inkluderet i undersøgelsen.

Undersøgelsen viser, at ansatte og praktikanter er blandt de mest udsatte grupper, når det kommer til både forskelsbehandling på baggrund af køn og seksualitet samt seksuel chikane og seksuel tvang. En måde at modarbejde hændelser for denne gruppe er at skabe åbenhed samt bruge APV'er aktivt.

SF oplyser, at partiets APV i efteråret 2020 havde fokus på seksuel chikane. KVINFO har ikke undersøgt arbejdet med denne APV nærmere i forbindelse med denne undersøgelse, for eksempel med henblik på hvilke spørgsmål der blev stillet, og hvordan der blev fuldt op efterfølgende.

KVINFO anbefaler:

- at SF benytter sig af APV aktivt i arbejdet med forskelsbehandling og seksuel chikane og tvang. Erfaringer fra forskellige arbejdspladser viser, at APV er et hensigtsmæssigt værktøj til både forebyggelse og forandring. Det er afgørende, at der stilles konkrete og relevante spørgsmål i APV'en¹⁵.
- at der følges op på APV'er, hvilket er endnu et afgørende punkt for, at redskabet virker. Her er det vigtigt at gøre op med "den åbne dørs politik", hvor ledere opfordrer de personer, der har rapporteret krænkelser i en APV, til at henvende sig til ledelsen direkte¹⁶. Denne metode virker udelukkende, hvis ansatte føler sig trygge ved at gå til ledelsen¹⁷.

Sæt klare grænser mellem SF og SFU

I undersøgelsen udtrykkes et behov for at gøre sig overvejelser om relationen mellem SFU og SF. I spørgeskemaets kommentarfelt er der et mønster i, at især kvindelige medlemmer af SFU oplever seksuel chikane fra ældre medlemmer af SF, og at dette er alment kendt blandt medlemmer.

Af kommentarerne i undersøgelsen fremgår det, at det ulige magthierarki mellem unge SFU'ere og ældre, garvede SF'ere vanskeliggør muligheden for at sige fra, hvis man som SFU'er oplever grænseoverskridende adfærd fra et medlem af SF. Samtidig fremgår det, at andre medlemmer advarer unge SFU'ere mod bestemte SF-medlemmers adfærd, frem for at selve udgangspunktet for problemet korrigeres: adfærd. Dette er med til at normalisere den upassende adfærd frem for at gøre det til et fælles ansvar at gribe ind over for den.

KVINFO anbefaler:

- at der foretages en særskilt undersøgelse af SFU, i stil med denne af SF, og at der sættes fokus på, hvor SFU'ere kan henvende sig med grænseoverskridende episoder, ud over til SFU's egen ledelse.
- at SF bistår SFU med at håndtere sager med seksuel chikane/tvang, så SFU har de nødvendige ressourcer og kompetencer til at håndtere sagerne. Det kan eksempelvis være ved at lade SFU'ere benytte sig af SF's Ligebehandlingsnævn
- at SF sætter retningslinjer for, hvordan medlemmer bør interagere med yngre medlemmer fra SFU, især til fester, og at der er sanktioner for medlemmer, der ikke følger retningslinjerne.

¹⁵ Arbejdsmiljønet, december 2020: <https://arbejdsmiljonet.dk/Home/MedlemsbladGetFile/2028>.

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Berlingske, oktober 2020: <https://www.berlingske.dk/politik/forsker-ledere-har-en-rolle-i-at-stoppe-kraenkerkultur>.

- at der sættes retningslinjer for, hvad der skal håndteres af henholdsvis SF og SFU, når der opstår sager med for eksempel seksuel chikane på tværs af de to organisationer.
- at der gribes ind over for *bystander*-kulturen organisationerne imellem, for eksempel ved at tale åbent om den afgørende betydning af, at vidner siger fra over for grænseoverskridende adfærd mellem SFU'ere og SF'ere.

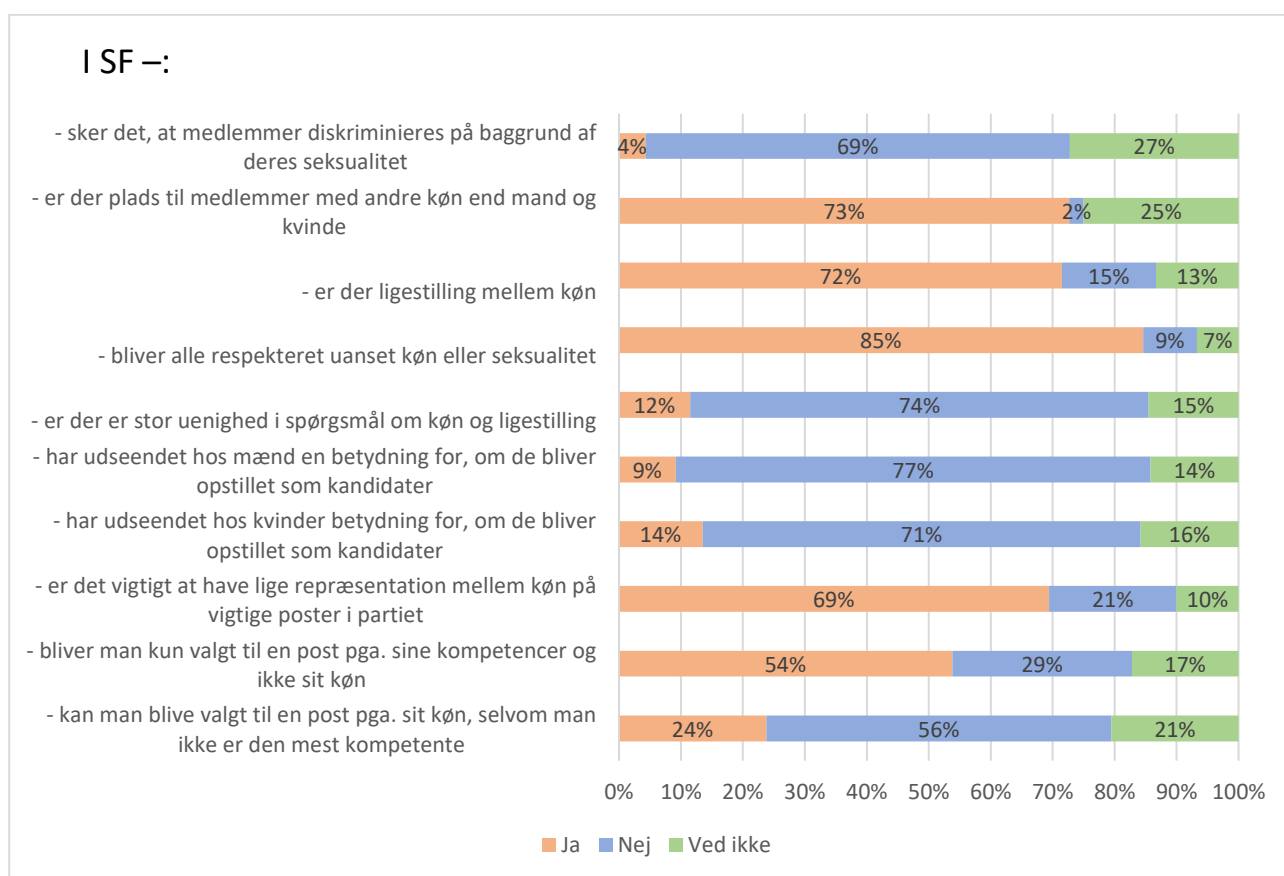
Forskelsbehandling på baggrund af køn og seksualitet

Vi har i undersøgelsen stillet både en række holdningsspørgsmål og en række spørgsmål til de aktive medlemmers konkrete oplevelser med forskelsbehandling på baggrund af køn og seksualitet i partiet. Vi præsenterer her resultaterne.

Holdningsspørgsmål om forskelsbehandling

Holdningsspørgsmålene er udformet på baggrund af en forundersøgelse i form af indledende interview med en række medlemmer af partiet. Se bilag 1 for information herom.

I interviewene blev vi klogere på, hvilke former for forskelsbehandling på baggrund af køn og seksualitet, som interviewpersonerne har oplevet eller har været vidne til, at andre har oplevet i partiet. På baggrund af den viden formulerede vi spørgsmål til spørgeskemaet, hvis formål er at måle, hvor udbredte nogle holdninger i partiet er til specifikke emner.

Undersøgelsen viser, at mange af disse spørgsmål optager en stor del af medlemmerne, og som resultaterne her viser, er der ikke enighed. Undervejs i analysen beskriver vi nogle af de holdninger, som svarene afspejler, og med udgangspunkt i kommentarfelterne i spørgeskemaet ser vi på de uenigheder blandt medlemmerne, der tilsyneladende leder til interne konflikter i partiet.

Særligt ser vi på spørgsmålet om at blive valgt på grund af kompetencer og ikke køn. 54 % svarer, at man i SF kun bliver valgt til en post på grund af sine kompetencer og ikke sit køn, men samtidig mener 29 %, at sådan er det ikke. 17 % svarer, at de ikke ved det. Dette spørgsmål kommer også til udtryk i andre dele af undersøgelsen.

Forskelsbehandling på baggrund af køn fordelt på mænd og kvinder

Vi har i spørgeskemaet stillet en række konkrete spørgsmål til oplevelser med forskelsbehandling på baggrund af henholdsvis køn og seksualitet. De kan findes i bilag 2.

Vi har i spørgeskemaet spurgt til respondenternes køn. Her har 52 % af de aktive medlemmer oplyst, at de er mænd (765 personer), 47 % at de er kvinder (689 personer), mens 0,75 % har oplyst, at de er andre køn end mand og kvinde (10 personer).

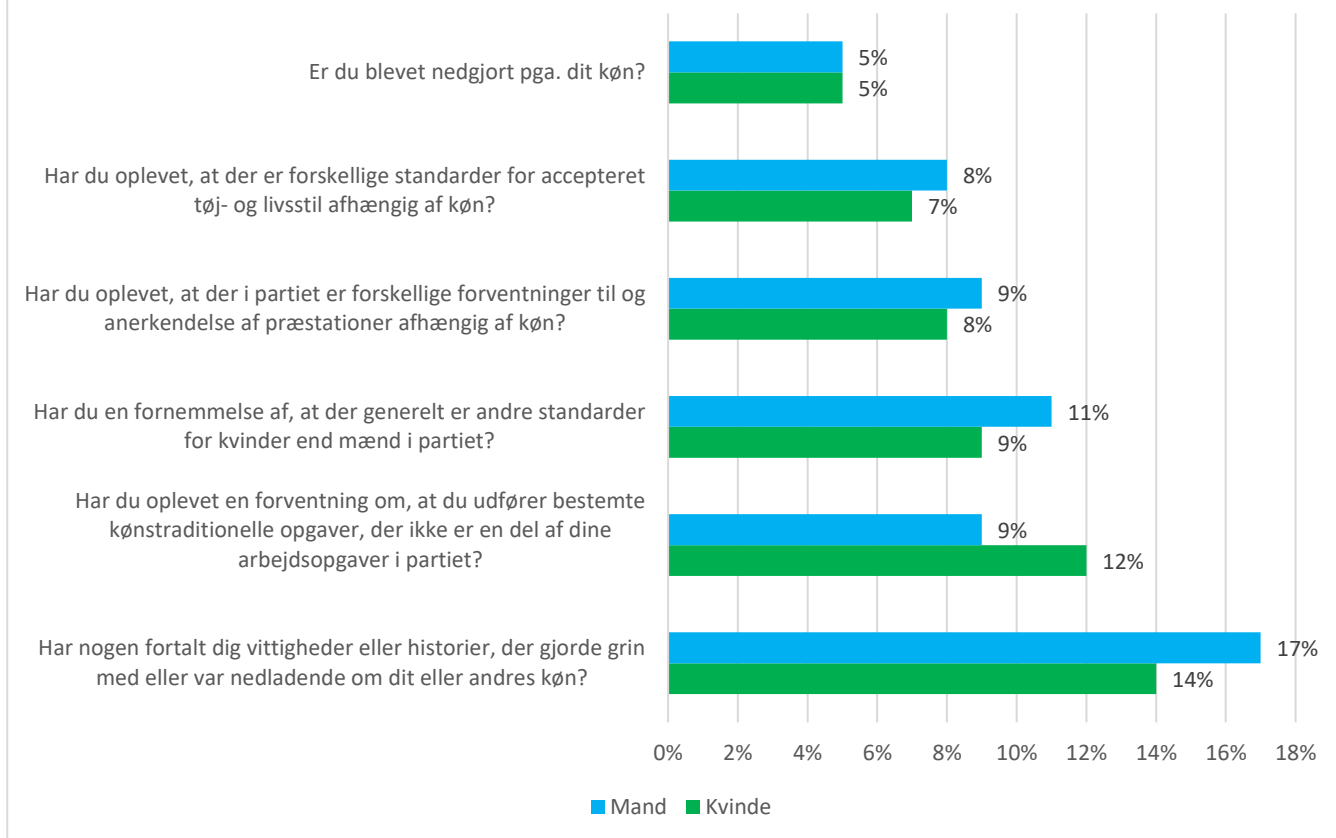
Andelen af respondenter, der har oplyst, at de er andre køn end mand og kvinde, er så lille, at det statistisk ikke giver mening at sammenligne omfanget af deres oplevelser med de mandlige og kvindelige respondentes oplevelser. Dog peger tallene på, at en stor andel af de (om end relativt få) personer, der oplyser, at de hverken er mand eller kvinde, oplever forskellige typer af forskelsbehandling på grund af køn. Eksempelvis svarer 50 % af personerne med andre køn end mand/kvinde at de er blevet fortalt vittigheder eller historier, der gjorde grin med eller var nedladende om deres eller andres køn, mens det gælder for omkring 15 % af kvinder og mænd.

Vi er opmærksomme på, at vi i spørgeskemaet ikke har skelnet mellem at være cis- og transkønnet i kategorierne 'mand' og 'kvinde'. Dette har vi udeladt for ikke at andetgøre transpersoner i disse to kategorier. Svarene for trans- og cispersoner, der har angivet, at de er enten mand eller kvinde, vil derfor indgå samlet i de resultater, som vi præsenterer opdelt på mænd og kvinder. Dermed viser undersøgelsen ikke, om transpersoner for eksempel er mere udsat for seksuel chikane eller forskelsbehandling på baggrund af køn, end cispersoner er.

Samlet set har 25 % af de aktive medlemmer af partiet, der har besvaret spørgeskemaet, været udsat for én eller flere af de konkrete former for forskelsbehandling på baggrund af køn og/eller seksualitet, som vi spørger til. Det gælder for 26 % af mændene og 24 % af kvinderne.

Nedenstående graf viser således andelen af personer, der har været udsat for forskellige typer af forskelsbehandling på baggrund af køn, fordelt på mænd og kvinder.

Forskelsbehandling på baggrund af køn fordelt på mænd og kvinder

Som grafen viser, er de tre hyppigste former for forskelsbehandling på baggrund af køn for mænd og kvinder følgende:

- 17 % mænd og 14 % kvinder svarer, at de har oplevet, at nogen har fortalt dem vittigheder eller historier, der gjorde grin med eller var nedladende om deres eget eller andres køn. Det bemærkes, at det kan være vittigheder rettet mod andre end respondenter selv.
- 12 % kvinder og 9 % mænd svarer, at de har oplevet en forventning om, at de udfører bestemte kønstraditionelle opgaver, der ikke er en del af deres arbejdsopgaver i partiet.
- 5 % af henholdsvis kvinder og mænd har oplevet at blive nedgjort på grund af sit køn.

Som grafen viser, er der ikke markante forskelle i omfanget af mænds og kvinders oplevelser med forskelsbehandling på baggrund af køn.

I spørgeskemaundersøgelsen har vi gjort det muligt at uddybe eller beskrive andre oplevelser end dem, vi spørger til, via kommentarfelter. Efter spørgsmålene om forskelsbehandling har cirka 200 respondenter beskrevet deres oplevelser, hvilket giver os et indblik i karakteren af den forskelsbehandling, der opleves i partiet. Det ser vi nærmere på i de følgende afsnit om henholdsvis mænds og kvinders oplevelser med forskelsbehandling på baggrund af køn.

Mænds oplevelser med forskelsbehandling på baggrund af køn

I kommentarerne er der samlet set en tydelig tendens til, at mandlige respondenter beskriver, at det er langt nemmere for kvinder at avancere i partiet, og at mænd på forhånd diskvalificeres på grund af deres køn.

Som nævnt indledningsvis i rapportens sammenfatning og konklusioner, er det ikke entydigt, at det er lettere for kvinder end for mænd for eksempel at blive opstillet og valgt til poster i partiet. Ser man på fordelingen af poster i SF, har folketingsgruppen en overvægt af kvinder, mens SF's medlemmer af regionsråd fordeler sig ligeligt mellem mænd og kvinder, og der er en overvægt af mandlige byrådsmedlemmer i forhold til kvindelige. Kandidaterne til Landsledelsen på Landsmødet i 2020 havde ligeledes en overvægt af mænd.

Kommentarerne, der omhandler mænds oplevelser med at blive forskelsbehandlet, dækker for eksempel over:

- At kvinder har nemmere ved at avancere i partiet, uagtet at de ikke altid har de rette kompetencer.
- At (unge) kvinder tiltrækker flere stemmer på grund af deres udseende.
- At mænd specifikt får at vide, at man ikke stemmer på dem, fordi de er mænd.
- At SF er ved at blive et "kvindeparti".
- At SF-vælgere generelt hellere stemmer på kvinder end mænd.
- At unge, feministiske SF'ere og SFU'ere ønsker at "lukke ned" for ældre mandlige medlemmer.

Endvidere er der i kommentarerne en tendens til oplevelser med bestemte forventninger til mænds påklædning, og hvordan man er "en rigtig mand". Kommentarerne dækker for eksempel over:

- At mænd i SF forventes at være "sjusket klædt" for at leve op til idealtypen på en "arbejder".
- At der kommenteres på mænds kropsvægt, og at der tales om "tynde drenge" på en nedsættende måde.
- At man betragtes som homoseksuel, hvis man ikke lever op til de dominerende maskulinitetsnormer i både SFU og SF.

Kvindes oplevelser med forskelsbehandling på baggrund af køn

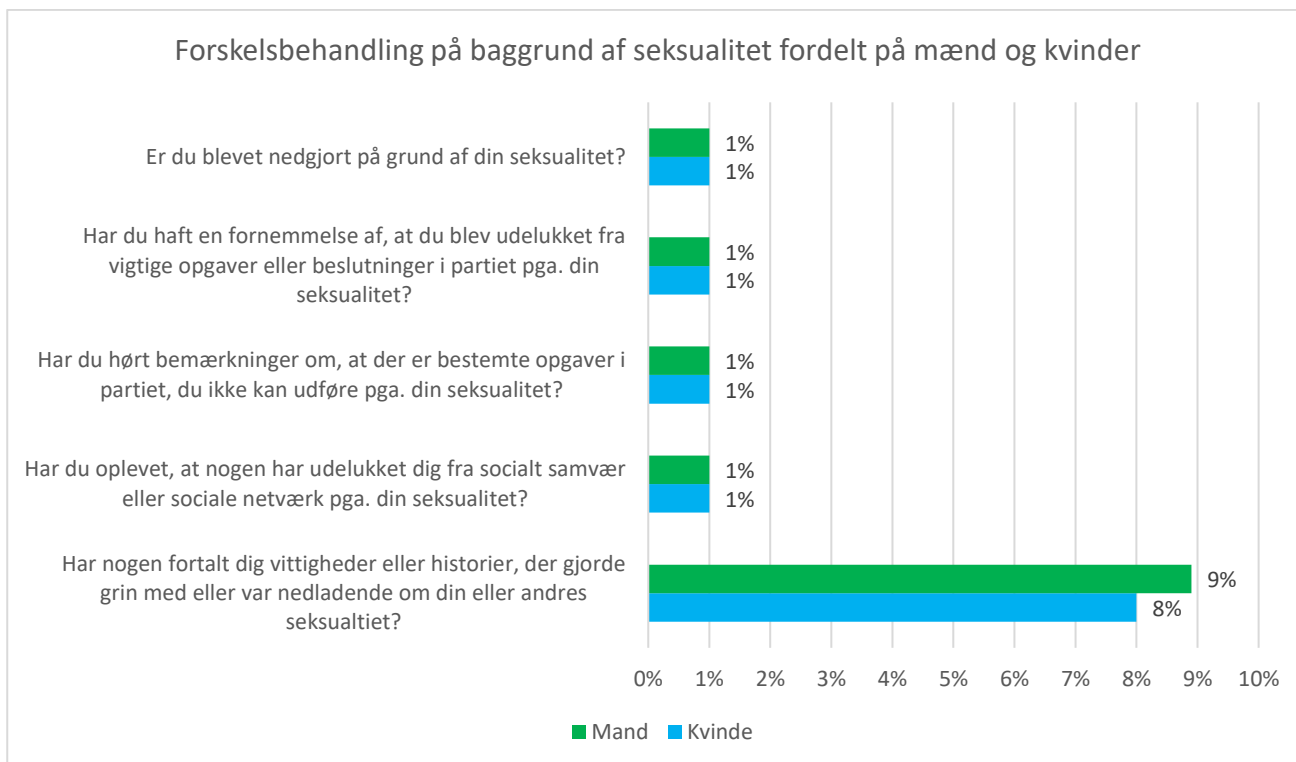
I kommentarerne ser vi samtidig en tendens til, at kvindelige respondenter også oplever forskelsbehandling på grund af deres køn, inklusive oplevelser som kan udspringe af mænds oplevelse af at blive fravalgt på grund af deres køn.

Kommentarerne dækker for eksempel over:

- At kvinder får at vide, at de bliver valgt udelukkende på grund af deres køn eller udseende og ikke på grund af deres kompetencer.
- At SF-kvinder forventes at gå pænt klædt.
- At kvinder bliver kaldt for sekteriske feminister.
- At især yngre kvinder, der bidrager til en minoritets- og identitetspolitisk dagsorden i partiet, angribes af typisk ældre, mandlige medlemmer, der har "arbejderen" som det primære politiske subjekt.

Forskelsbehandling på baggrund af seksualitet fordelt på mænd og kvinder

Vi har også i spørgeskemaet stillet en række spørgsmål om forskelsbehandling på baggrund af seksualitet, resultaterne ses i nedenstående figur.

Som grafen viser, er der kun i ét af tilfældene (en meget lille) forskel i andelen af mænds og kvinders oplevelser: 9 % mænd og 8 % kvinder har oplevet, at nogen har fortalt vittigheder eller historier, der gjorde grin med eller var nedladende om deres eller andres seksualitet, hvilket gør denne oplevelse til den klart hyppigste type af forskelsbehandling på baggrund af seksualitet, som vi spørger til. Det bemærkes, at vittighederne og historierne ikke nødvendigvis er rettet mod respondentens egen seksualitet.

Forskelsbehandling på baggrund af køn og seksualitet fordelt på respondenternes seksualitet

SF har i undersøgelsen ønsket et særligt fokus på forskelsbehandling og seksuel chikane mod seksuelle minoriteter. I undersøgelsen svarer 147 (10 %) af de aktive medlemmer, at de er homo-, bi eller panseksuelle eller har en anden seksualitet end de nævnte. 90 % har svaret, at de er heteroseksuelle.

For at kunne udlede noget meningsfuldt om svarene, har vi slået svarene for homo-, bi- og panseksuelle samt andre seksualiteter sammen. Samlet set har 40 % af de 147 respondenter, der har svaret, at de er homo-, bi- og panseksuelle eller har en anden seksualitet, oplevet forskelsbehandling på baggrund af køn og/eller seksualitet. Det svarer til 59 personer.

Ser vi nærmere på resultaterne for forskelsbehandling på baggrund af køn for homo-, bi- og panseksuelle samt andre seksualiteter, kan vi se, at en højere andel af disse personer oplever forskelsbehandling på baggrund af køn end resultatet for de samlede respondenter. Dette gælder for alle spørgsmål, vi stiller, om forskelsbehandling på baggrund af køn. Resultaterne ses i nedenstående tabel:

Spørgsmål	Homo-, bi- og panseksuelle og andre seksualiteter (alle samlet)
Har nogen fortalt dig vittigheder eller historier, der gjorde grin med eller var nedladende om dit eller andres køn?	28 % (16 %)
Har du oplevet en forventning om, at du udfører bestemte kønstraditionelle opgaver, der ikke er en del af dine arbejdsopgaver i partiet?	19 % (11 %)

(Eksempel: at kvinder forventes at lave kaffe, eller at mænd forventes at fikse teknikken)	
Er du blevet nedgjort på grund af dit køn?	14 % (5 %)
Har du oplevet, at nogen har udelukket dig fra socialt samvær eller sociale netværk på grund af dit køn?	8 % (4 %)
Har du haft en fornemmelse af, at du blev udelukket fra vigtige opgaver eller beslutninger i partiet på grund af dit køn?	7 % (3 %)
Har du hørt bemærkninger om, at der er bestemte opgaver i partiet, du ikke kan udføre på grund af dit køn?	6 % (3 %)

Den klart hyppigste form for forskelsbehandling på baggrund af køn, der er oplevet af minoritetsseksuelle personer, er at blive fortalt vittigheder eller historier, der gjorde grin med eller var nedladende om respondentens eller andres køn. Dette har 28%, svarende til 41 personer, med en minoritetsseksualitet oplevet. Herefter følger forventninger til, at man udfører bestemte kønstraditionelle opgaver i partiet, og at man er blev nedgjort på grund af sit køn. Det har henholdsvis 19% og 14%, svarende til 28 og 20 personer med en minoritetsseksualitet, oplevet.

Ser vi herefter nærmere på resultaterne for de spørgsmål, som vi stiller om forskelsbehandling på baggrund af seksualitet, ser resultaterne således ud for homo-, bi- og panseksuelle og respondenter med andre seksualiteter (nedenstående tabel). Her er der ligeledes en højere andel af homo-, bi- og panseksuelle og respondenter med andre seksualiteter, der svarer bekræftende, end resultaterne samlet set.

Spørgsmål	Homo-, bi- og panseksuelle og andre seksualiteter (alle samlet)
Har nogen fortalt dig vittigheder eller historier, der gjorde grin med eller var nedladende om din eller andres seksualitet?	20 % (8,6 %)
Har du oplevet, at der er forskellige standarder for accepteret tøj- og livsstil afhængig af seksualitet?	7 % (3 %)
Har du oplevet, at nogen har udelukket dig fra socialt samvær eller sociale netværk på grund af din seksualitet?	5 % (1,3 %)
Har du haft en fornemmelse af, at du blev udelukket fra vigtige opgaver eller beslutninger i partiet på grund af din seksualitet?	5 % (1,2 %)
Er du blevet nedgjort på grund af din seksualitet?	3 % (1 %)
Har du hørt bemærkninger om, at der er bestemte opgaver i partiet, du ikke kan udføre på grund af din seksualitet?	3 % (1,1 %)

Her er den klart hyppigste form for forskelsbehandling på baggrund af seksualitet, der er oplevet af minoritetsseksuelle personer, er at blive fortalt vittigheder eller historier, der gjorde grin med eller var nedladende om respondentens eller andre seksualitet. Dette har 20 %, svarende til 30 personer, med en minoritetsseksualitet oplevet.

Som de to ovenstående tabeller viser, oplever seksuelle minoriteter i SF altså ikke kun en højere grad af forskelsbehandling på baggrund af seksualitet i partiet sammenlignet med heteroseksuelle personer, men også på baggrund af køn.

Forskning og andre undersøgelser viser, at minoritetsseksuelle personer er i større risiko for at blive udsat for en række former for forskelsbehandling og seksuel chikane end heteroseksuelle personer. Forskning peger også på, at nedladende kommentarer om seksualitet eller en for eksempel homofobisk jargon på arbejdspladsen kan medvirke til, at personer, der tilhører en seksuel minoritet, ikke har lyst til at være åbne

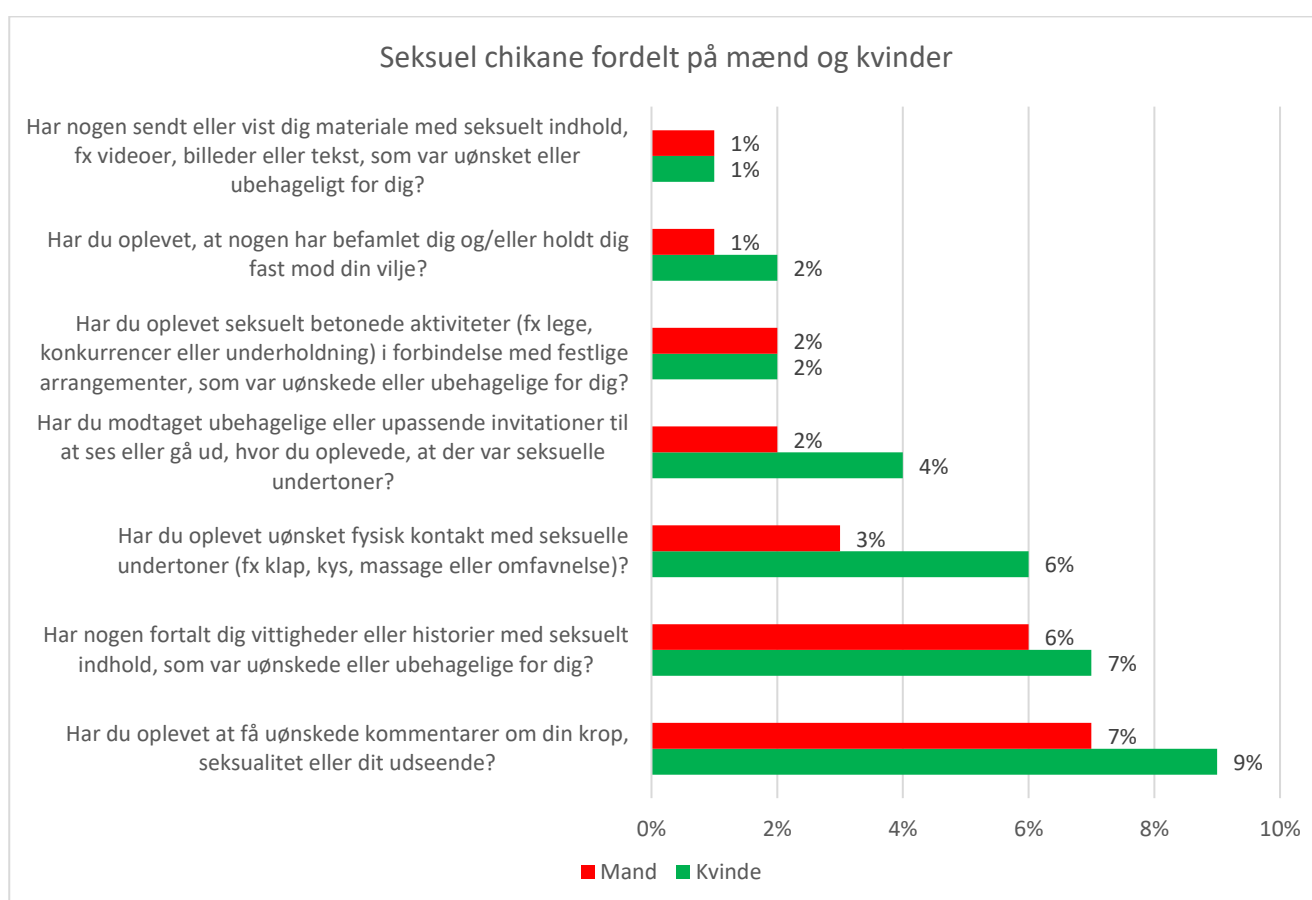
om deres seksuelle orientering. Det gælder desuden på flere parametre, dvs. hvis der generelt i arbejdsmiljøet eksisterer en hård måde at tale om (og til) individer eller grupper, der stikker ud fra normen – det være sig etniske minoriteter såvel som transpersoner eller andre – indvirker det på muligheden for og lysten til at være åben om sin egen position som minoritet¹⁸.

Seksuel chikane

Vi har i spørgeskemaet spurgt respondenterne til deres oplevelser med en række forskellige former for seksuel chikane¹⁹. I alt har 13 % af kvinderne og 11 % af mændene, der har besvaret spørgeskemaet og samtidig angivet at være aktive i partiet, været udsat for seksuel chikane.

Seksuel chikane fordelt på mænd og kvinder

Nedenstående graf viser tallene for hvert af de konkrete spørgsmål, som vi stiller i kategorien seksuel chikane, fordelt på mænd og kvinder:

Mens vi under forskelsbehandling på baggrund af både køn og seksualitet så, at der var en lille overvægt af mænd, der havde oplevet enkelte typer af hændelser, som vi spurgte til, mens der for resten af hændelserne ingen forskel var på mænds og kvinders svar, er der for seksuel chikane omvendt en meget lille overvægt af kvinder, der angiver oplevelser på de fleste parametre.

De hyppigste oplevelser med seksuel chikane fordelt på mænd og kvinder er følgende:

¹⁸ Friis Christensen & Voergaard-Olesen 2018.

¹⁹ Se rapportens s. 3-6 for definitionen af seksuel chikane med udgangspunkt i lovgivning og forskning.

- 9 % kvinder og 7 % mænd har oplevet at få uønskede kommentarer om deres krop, seksualitet eller udseende. 55 % af de, der har haft denne oplevelse, har oplevet det mere end én gang.
- 7 % kvinder og 6 % mænd har oplevet, at nogen har fortalt dem vittigheder eller historier med seksuelt indhold, som var uønskede eller ubehagelige for dem. 48 % af de, der har haft denne oplevelse, har oplevet det mere end én gang.
- 6 % kvinder og 3 % mænd har oplevet uønsket fysisk kontakt med seksuelle undersøger, for eksempel klap, kys, massage eller omfavnelser. 48 % af de, der har haft denne oplevelse, har oplevet det mere end én gang.

Eksempler på seksuel chikane fra kommentarer i spørgeskemaet

Vi har i undersøgelsen givet respondenterne mulighed for at uddybe eller beskrive oplevelser med seksuel chikane, hvilket cirka 40 respondenter har benyttet sig af. Kommentarerne giver et kvalitativt indblik i karakteren af hændelser. Af anonymitetshensyn gengiver vi ikke citater fra kommentarfeltene, men opridser her eksempler på oplevelser:

- At et medlem bliver lagt an på og har oplevet uønskede fysiske berøringer fra et ældre, mere magtfuldt medlem.
- At et ældre medlem har befamlet et yngre medlem til fest.
- At en respondent har afvist et andet medlem seksuelt, hvorefter dette medlem har spredt seksuelle rygter om respondenteren.
- At praktikanter er blevet udsat for seksuel chikane.
- At nogle magtfulde medlemmer inviterer yngre medlemmer ud, hvorfor man advarer hinanden mod førstnævnte.

Desuden giver følgende eksempler på hændelser fra kommentarerne i spørgeskemaet et indblik i karakteren af hændelserne. Eksemplerne afdækker ikke omfanget og fortæller dermed ikke noget om, hvorvidt de følgende hændelser er forekommet en enkelt eller flere gange, eller om det er sket for en enkelt eller flere personer. Vi medtager her eksemplerne for at give et indblik i, hvad det er for typer af hændelser, som respondenterne selv beskriver:

- Stalking.
- Upassende og uønsket massage fra magtfulde personer i partiet.
- Vidne til fortællinger om voldtægt.
- Upassende adfærd i professionelle sammenhænge.
- Oplevelser af og vidne til oplevelser med nedladende tale om og til unge, kvindelige kandidater.
- Omtale af kvinders bryster, krop og påklædning i professionelle sammenhænge.
- Rygtedannelse og seksuel udskamning.
- Sexistiske jokes.
- Seksuelle kommentarer til kvinders valgplakater.
- Grænseoverskridende tilbud om seksuelle aktiviteter over for lesbiske og biseksuelle kvinder.
- Gruppepres til at røre andre intime steder på kroppen til fester.
- Manglende accept af afvisninger af eksempelvis berøringer.
- Upassende sms-beskeder.
- Bagatellisering af kvinders grænseoverskridende adfærd over for mænd.

Seksuel chikane fordelt på seksualitet

Ser vi på oplevelser med seksuel chikane fordelt på respondenternes seksualitet, er tallene overordnet set markant højere end det samlede resultat. Samlet set har 38 respondenter med en minoritetsseksualitet oplevet seksuel chikane. Dykker vi ned i resultaterne for homo-, bi-, panseksuelle og respondenter med andre seksualiteter (147 respondenter), viser resultaterne, at disse grupper er mere udsat, end når vi ser på de samlede resultater for alle respondenter.

Spørgsmål	Homo-, bi- og panseksuelle og andre seksualiteter (alle samlet)
Har du oplevet at få uønskede kommentarer om din krop, seksualitet eller dit udseende?	21 % (8 %)
Har nogen fortalt dig vittigheder eller historier med seksuelt indhold, som var uønskede eller ubehagelige for dig?	16 % (7 %)
Har du oplevet uønsket fysisk kontakt med seksuelle undertoner (fx klap, kys, massage eller omfavnelser)?	9 % (5 %)
Har du modtaget ubehagelige eller upassende invitationer til at ses eller gå ud, hvor du oplevede, at der var seksuelle undertoner?	7 % (3 %)
Har du oplevet seksuelt betonedede aktiviteter (fx lege, konkurrencer eller underholdning) i forbindelse med festlige arrangementer, som var uønskede eller ubehagelige for dig?	7 % (2 %)
Har nogen presset dig til nøgenhed eller blottet sig for dig?	3 % (0,3 %)
Har nogen sendt eller vist dig materiale med seksuelt indhold, fx videoer, billeder eller tekst, som var uønsket eller ubehageligt for dig?	5 % (1 %)

De hyppigst forekomne oplevelser med seksuel chikane for seksuelle minoriteter i spørgeskemaundersøgelsen er:

- at have oplevet at få uønskede kommentarer om krop, seksualitet eller udseende. Det har 21 %, svarende til 31 personer, med en minoritetsseksualitet oplevet.
- at nogen har fortalt vittigheder eller historier med seksuelt indhold, som var uønskede eller ubehagelige for respondenterne. Det har 16%, svarende til 23 personer, med en minoritetsseksualitet oplevet.

At seksuelle minoriteter generelt oplever mere seksuel chikane ligger i tråd med andre undersøgelser og forskning på området. Blandt andet viser forskning, at personer tilhørende en minoritet på arbejdspladsen er mere udsat for seksuel chikane. Rationalet er, at man som minoritet 'stikker ud' fra de dominerende normer på arbejdspladsen, og majoriteten, der er en del af normen og de homogene strukturer, vil således (ubevidst som bevidst) forsøge at holde det 'afvigende' nede. Her er seksuel chikane et nyttigt redskab til at underminere de identiteter, der så at sige ikke passer ind i de dominerende strukturer i den organisatoriske kontekst, man befinder sig i²⁰.

En undersøgelse foretaget af HK om seksuelle krænkelser blandt HK Hovedstadens medlemmer viser ligeledes, at seksuelle minoriteter er særligt udsatte²¹. 20 % af respondenterne, der oplyser at tilhøre en

²⁰ Borchorst & Agustín 2017.

²¹ HK Hovedstaden 2021: <https://www.hk.dk/-/media/dokumenter/afdelinger/hovedstaden/opsummeringafundersogelseafkrænkelser.pdf>.

seksuel minoritet, har været udsat for mindst én krænkelse de seneste 12 måneder. Det samme gør sig gældende for 10 % af de heteroseksuelle respondenter.

Endvidere viser HK's undersøgelse, at 29,4 % af de minoritetsseksuelle respondenter har oplevet nedsættende tale om en bestemt seksuel orientering. Dette gør sig gældende for 10,3 % af de heteroseksuelle respondenter i undersøgelsen.

Seksuel tvang

Denne undersøgelse viser, at der er hændelser med seksuel tvang blandt de aktive medlemmer i partiet. De konkrete situationer, vi har kategoriseret som seksuel tvang i spørgeskemaet, handler for eksempel om at blive befamlet/holdt fast mod sin vilje, eller at andre ønsker seksuelle tjenester til gengæld for en belønning. Det er ikke hændelser med seksuel tvang, der fylder i volumen i undersøgelsen. Se spørgsmålene i bilag 2.

Af hensyn til anonymitet opgør vi ikke resultaterne fordelt på hverken køn eller seksualitet. Fordi spørgeskemaundersøgelsen ikke inkorporerer en tidsangivelse, udleder undersøgelsen heller ikke noget om, hvornår oplevelser med seksuel tvang fandt sted i partiet.

Vender vi blikket mod samtlige af de konkrete spørgsmål, som vi i spørgeskemaet har stillet til oplevelser med seksuel tvang i partiet, fordeler resultaterne sig således:

- 26 personer har oplevet at blive befamlet og/eller holdt fast mod sin vilje, heraf har 9 personer oplevet det ofte eller flere gange, mens 17 personer har oplevet det en enkelt gang. Dette er den hyppigste form for seksuel tvang i partiet.
- 7 personer har oplevet, at nogen har bedt dem om seksuelle tjenester til gengæld for en belønning (for eksempel plads i en arbejdsgruppe eller opbakning til respondentens opstilling eller politiske forslag), heraf har 4 personer oplevet det ofte eller flere gange, mens 3 personer har oplevet det en enkelt gang.
- 7 personer har oplevet, at nogen har truet med straf eller sanktioner, hvis respondenteren afviste dem seksuelt (for eksempel ved ikke at få plads i en arbejdsgruppe eller ikke at få opbakning til respondentens opstilling eller politiske forslag), heraf har 4 personer oplevet det flere gange, mens 3 personer har oplevet det en enkelt gang.
- 7 personer har en enkelt gang oplevet at blive tvunget eller forsøgt tvunget til seksuelle handlinger.

I kommentarfelterne, der beskriver oplevelser med seksuel tvang i partiet, er der en tendens til, at oplevelserne finder sted i en ulige magtrelation mellem udøveren og den, som det er gået ud over. Cirka 10 personer har benyttet kommentarfelterne til at uddybe eller beskrive oplevelser med seksuel tvang.

Kommentarerne dækker blandt andet over:

- At et medlem har skubbet og holdt et andet medlem fast for at sikre sig vedkommendes opmærksomhed og fastslå sin autoritet.
- At en afvisning ville føre til konsekvenser i partiet for den, som det gik ud over.
- At det at have oplevelser med seksuel tvang i partiet kan føre til udkamning, rygtedannelse og social og politisk udstødelse.

Ikke alle grupper er lige udsat

Vi har i undersøgelsen og i analysen også sat fokus på andre parametre end køn og seksualitet i spørgsmålet om, hvor udsat man er for forskelsbehandling, seksuel chikane og tvang i partiet. Vi ser kort nærmere på resultaterne her.

Etnisk oprindelse

I spørgeskemaundersøgelsen spørger vi til, hvorvidt respondenterne mener, at de har en majoritets- eller minoritetsetnisk baggrund. Betegnelsen majoritetsetnisk bruges som en samlet betegnelse for personer med dansk eller vestlig oprindelse, mens betegnelsen minoritetsetnisk bruges for indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse. 1.430 respondenter (98 %) oplyser, at de er majoritetsetniske, 24 respondenter (2 %) at de er minoritetsetniske, mens 8 respondenter angiver en anden etnicitet end de nævnte.

På baggrund af undersøgelsen, kan vi ikke konkludere, at minoritetsetniske personer er mere udsat for forskelsbehandling på baggrund af køn og seksualitet, seksuel chikane og seksuel tvang end majoritetsetniske. Dog er datagrundlaget for minoritetsetniske personer småt.

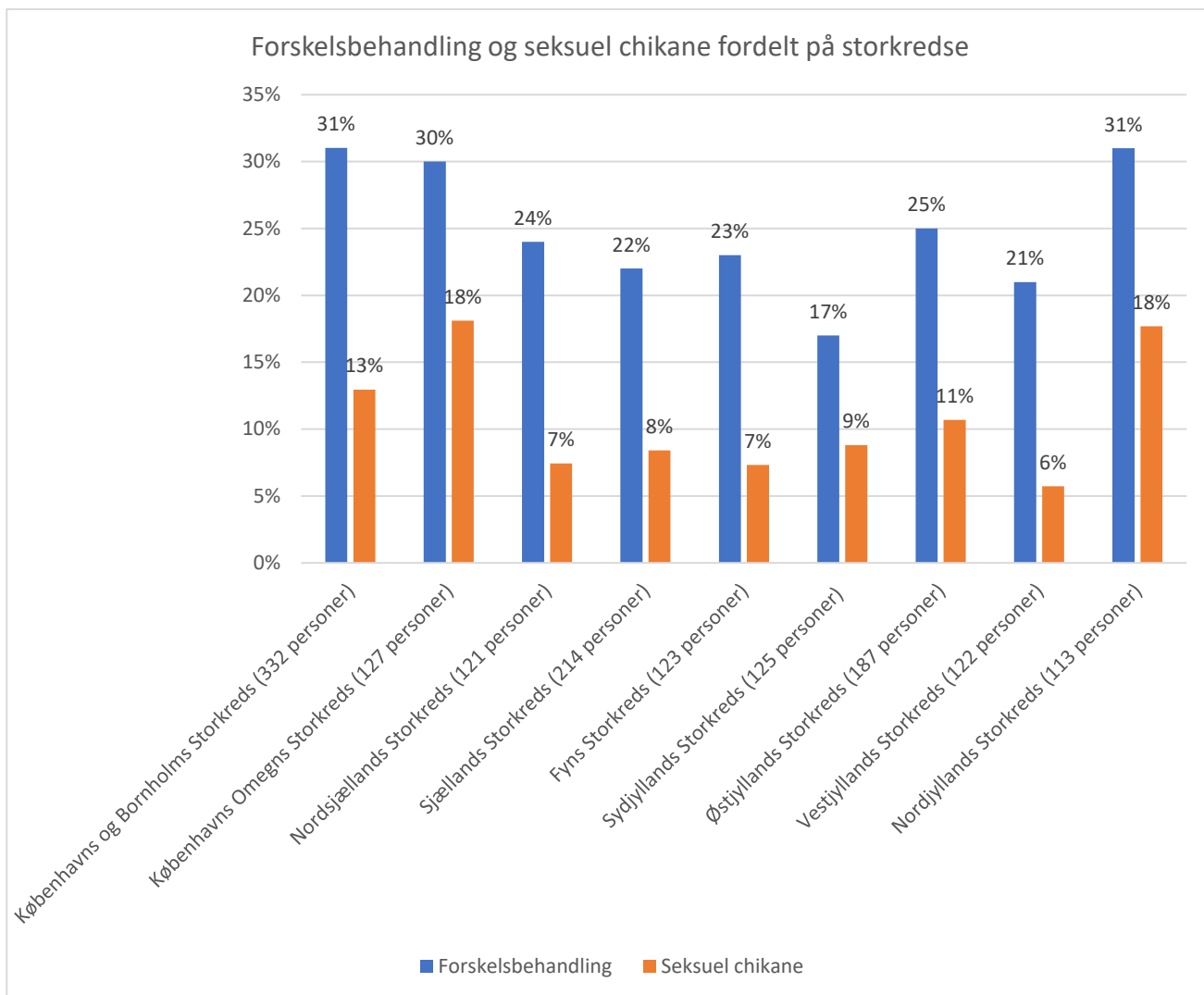
Storkreds

I spørgeskemaundersøgelsen har vi bedt respondenterne angive, hvilken storkreds de tilhører. Det gør vi for at se, om der er geografiske og lokale forskelle i oplevelser med forskelsbehandling, seksuel chikane og seksuel tvang.

Der er blot 16 personer fra Bornholms Storkreds, der har besvaret skemaet, og vi har derfor lagt dem sammen med Københavns Storkreds i analysen. Resultater for forskelsbehandling og seksuel chikane fordelt på storkredse ses i nedenstående graf²².

---

²² Her stod tidligere: Resultater fordelt på storkredse ses i nedenstående graf. Rettet 15.04.21

Hvis vi i stedet ser på resultaterne for seksuel tvang, er der flest, der har oplevet hændelser i denne kategori i Københavns Storkreds, Københavns Omegns Storkreds og Nordsjællands Storkreds²³. Over halvdelen af de respondenter, der har svaret, at de har været udsat for seksuel tvang, har således svaret, at de hører til en af disse tre storkredse. Af hensyn til respondenternes anonymitet, opgiver vi ikke resultaterne for de tre kredse enkeltvist.

Rolle i partiet

I spørgeskemaundersøgelsen har vi også bedt respondenterne angive deres rolle/position i partiet. Både hvad angår forskelsbehandling og seksuel chikane, er de tre grupper, der er mest udsat:

- Tillidsvalgte i partiet
- Ansatte eller praktikanter
- Nationalt eller decentralt folkevalgte

Det samlede resultat kan ses i nedenstående tabel.

²³ Her stod tidligere: Hvis vi ser på seksuel tvang, er der flest, der har oplevet hændelser i denne kategori i.... Rettet 15.04.21

Rolle	Andel, der har oplevet forskelsbehandling	Andel, der har oplevet seksuel chikane
Tillidsvalgt i partiet	49 %	27 %
Ansatt eller praktikant i partiet	42 %	18 %
Nationalt eller decentralt folkevalgt	35 %	19 %
Tillidsvalgt lokalt	33 %	13 %
Aktiv på nationalt plan	29 %	12 %
Medlem af SF eller SFU, der ikke er noget af ovenstående	23 %	10 %
Anden rolle, der ikke er nævnt	37 %	18 %

Hvis vi ser på, hvem der svarer, at de har været udsat for oplevelser med seksuel tvang, er ansatte og praktikanter mest udsat, og dernæst kommer nationalt eller decentralt folkevalgte.

Niveau af aktivitet

Hvis vi ser på resultaterne fordelt på respondenternes eget vurderede niveau af aktivitet, tegner der sig et klart billede af, at jo mere aktiv man er i partiet, jo mere udsat er man.

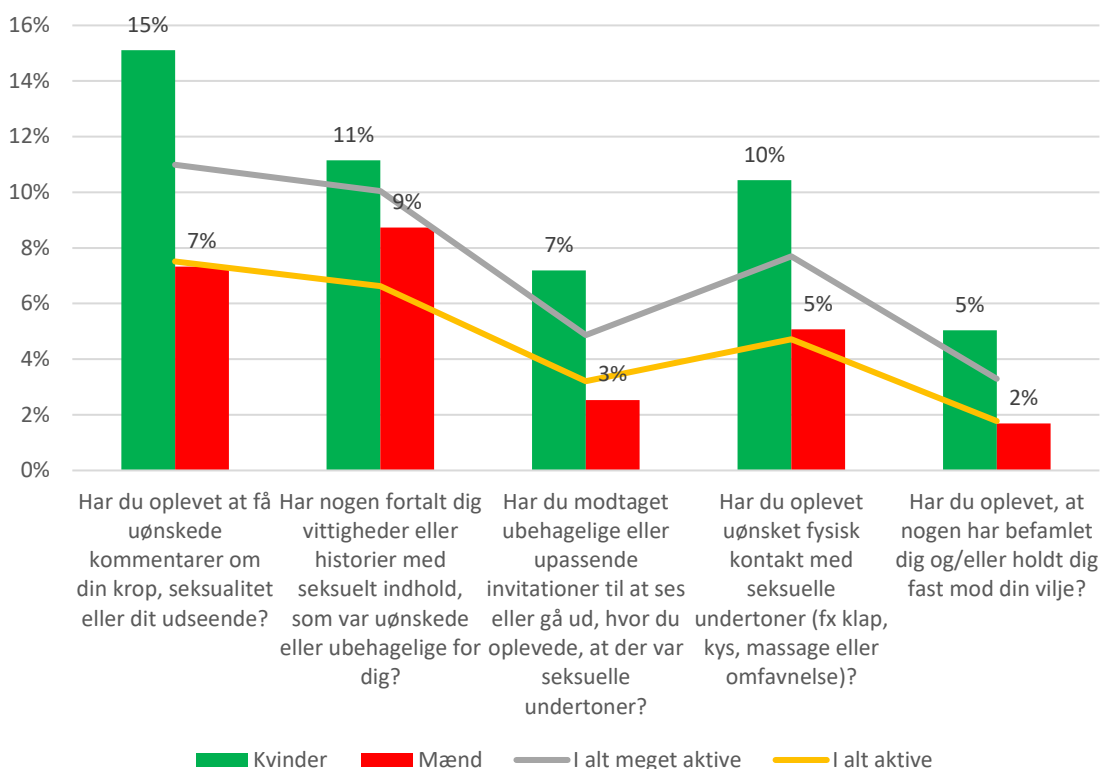
Niveau af aktivitet	Andel, der har oplevet forskelsbehandling	Andel, der har oplevet seksuel chikane
Jeg er meget aktiv i partiet (fx deltager ofte i møder)	36 %	16 %
Jeg er mindre aktiv i partiet (fx har deltaget i et enkelt eller få møder inden for de seneste fem år)	20 %	9 %
Jeg er af og til aktiv i partiet (fx deltager i møder af og til)	14 %	5 %

Vi ser også mønsteret gentaget ved hændelser med seksuel tvang, hvor 4 % af de meget aktive medlemmer svarer, at de har været udsat for oplevelser, som vi i undersøgelsen klassificerer som seksuel tvang. Det samme er gældende for 0,3 % af respondenterne i gruppen af mindre aktive medlemmer.

Nedenstående figur viser de forskellige typer af seksuel chikane blandt de meget aktive medlemmer, fordelt på mænd og kvinder. Vi kan her se, at meget aktive kvinder ligger over gennemsnittet for samtlige typer af hændelser, det gælder både gennemsnittet for de meget aktive og alle de aktive (samlet for meget aktive, af og til aktive samt mindre aktive).

Vi har i denne figur desuden medtaget spørgsmålet "Har du oplevet, at nogen har befamlet dig og/eller holdt dig fast mod din vilje?", selvom dette er kategoriseret som seksuel tvang i undersøgelsen. Det gør vi, fordi vi her finder en forskel, hvor aktivitetsniveau ser ud til at være relevant.

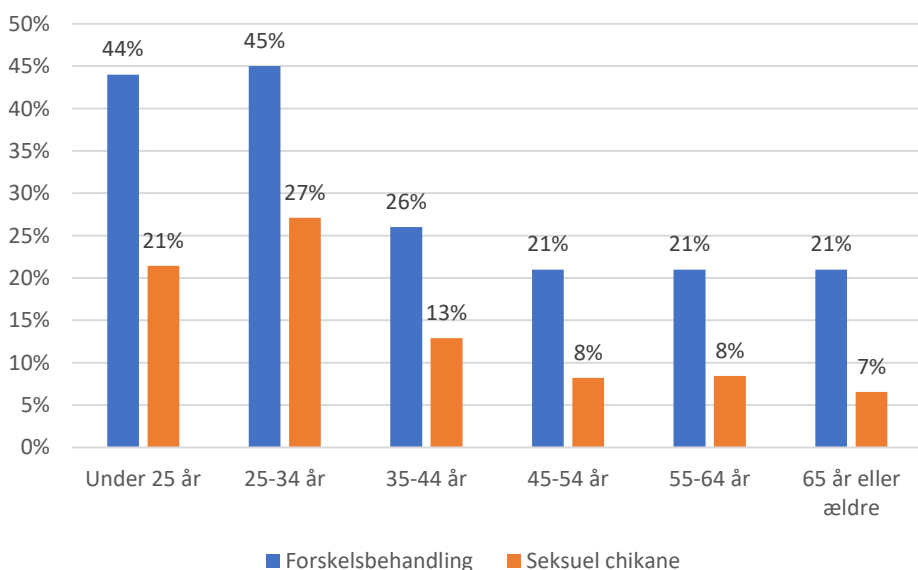
Seksuel chikane fordelt på mænd og kvinder (meget aktive medlemmer)

Alder

Resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen viser tydeligt, at det er de to yngste aldersgrupper, dvs. personer under 34 år, der er mest udsat for de konkrete hændelser, vi spørger til, hvad angår både forskelsbehandling, seksuel chikane og seksuel tvang.

Forskelsbehandling og seksuel chikane fordelt på alder

Hvis vi ser på resultaterne for seksuel chikane fordelt på både alder og køn, tegner der sig et klart billede af, at de yngste er mest udsatte, og at en højere andel af yngre kvinder end yngre mænd er udsat.

Aldersgruppe	Kvinde	Mand
Under 25 år	27 %	17 %
25-34 år	29 %	25 %
35-44 år	15 %	11 %
45-54 år	12 %	4 %
55-64 år	10 %	7 %
65 år eller ældre	6 %	7 %

Hvis vi ser på seksuel tvang, som vi af hensyn til anonymitet ikke opgør på køn og alder, er kvinder samlet set mere udsat end mænd. Og kvinder i aldersgruppen 25-34 år er markant mere udsat end alle øvrige grupper.

Der er også eksempler på, at ældre aldersgrupper diskrimineres. Og samtidig er der en del, der italesætter, at de har været udsat for på både forskelsbehandling og seksuel chikane, da var unge i partiet, men at det bliver mindre med alderen, eller at det går over, når man bliver ældre.

Hvordan taler man til og om hinanden?

Respondenternes kommentarer i spørgeskemaet viser et mønster i, at der i partiet hersker forskellige holdninger til køn og identitet, der kan lede til interne konflikter. Kommentarerne viser en tendens til, at disse uenigheder/konflikter kan lede til forskelsbehandling på baggrund af både køn og seksualitet samt seksuel chikane. Forskelsbehandlingen vedrører flere parametre som for eksempel alder, seksualitet, kønsidentitet og kønsnormer.

Kommentarerne viser på den ene side et tydeligt mønster i respondenters ubehagelige oplevelser med personlige angreb på bestemte grupper og individer, når der debatteres internt i SF. Det gælder især på det online Medlemsforum, der blandt andet beskrives som et barskt sted for de personer, der kan føle sig personligt ramt af ytringerne herinde. Enkelte kommentarer sætter spørgsmålstejn ved, hvorfor ledelsen i partiet ikke griber ind over for den retorik, som både vidner og ofre oplever som ubehagelig, krænkende og skadelig for den politiske debat i partiet.

Beskrivelserne fra kommentarerne dækker for eksempel over:

- At blive holdt ude af sociale sammenhænge, fordi man identificerer sig med at være feminist og har sagt fra over for nedgørende tale.
- At kvindelige feminister kaldes for feminazier på online fora.
- At transpersoner og nonbinære personer ofte nedgøres og kaldes modbydelige.
- At der er eksempler på, at såkaldt nedladende omtale af transpersoner på Medlemsforum får "likes" og støttende kommenteres af indflydelsesrige personer i partiet.
- At man ville anbefale nye medlemmer, der var transpersoner, at holde sig væk fra Medlemsforum eller om ikke andet at ruste sig til ubehagelige oplevelser derinde.

På den anden side er der en tendens i spørgeskemaet til, at kommentarfelterne bliver brugt til at fremskrive de holdninger, som af andre respondenter beskrives som sårende ytringer og personangreb. Det

er tydeligt, at det er seksuelle minoriteter, transpersoner og feminister, der er genstand for de kritiske holdninger, som respondenter selv skriver frem i kommentarerne i spørgeskemaet.

Denne type kommentarer i spørgeskemaet dækker for eksempel over:

- At såkaldt seksuelle afvigelser skyldes en samfundsindretning, der dyrker det unaturlige, som var det naturligt, hvilket leder til samfundsopløsning.
- At mennesker fødes med et køn, og alt andet kaldes personlig identitetsforvirring og en eventuel tiltrækning af det andet køn.
- At der kun findes to køn (det mandlige og kvindelige køn), og at spørgeskemaundersøgelsens præmis om, at der findes andre køn, kaldes tåbelig og noget faktisk vrøvl.
- At nogle medlemmer eksplicit og gentagne beskrives som sekteriske feminister.

Mønstret i kommentarerne tyder på, at hvad der for nogen opfattes som et udtryk for politisk uenighed og livlig debat, opfattes af andre som personangreb, diskriminerende ytringer og devaluering af bestemte identiteters eksistens, som respondenterne ikke mener hører hjemme i en politisk debat.

Der findes i forvejen retningslinjer for debatten i Medlemsforum. Disse er vedtaget af SF's landsledelse og administreres af en gruppe frivillige medlemmer. KVINFO har ikke analyseret retningslinjerne nærmere i forbindelse med denne undersøgelse.

Det er ikke op til KVINFO at afgøre, hvilken tone SF vil acceptere i politiske debatter, men KVINFO gør opmærksom på, at der er forskel på ideologiske forskelle og direkte hadefulde ytringer. Det ser vi kort nærmere på her.

UNESCO adskiller overbevisninger og ideologier fra hadefulde ytringer ved at anføre, at *hate speech* ikke er abstrakte ideer, tro eller politiske ideologier. Tværtimod drejer *hate speech* sig om fjendtlige indstillinger rettet mod individer eller grupper, såvel som ytringer, der advokerer for at skade andre (gennem diskrimination, fjendtlighed eller vold) baseret på deres identifikation med sociale eller demografiske grupper²⁴.

Hadefulde ytringer eller *hate speech* behandles endvidere i straffelovens §263b:

*"Den, der offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter udtalelse eller anden meddelelse, ved hvilken en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund af sin race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år."*²⁵

Det er vanskeligt entydigt at definere, hvad der forstås ved hadefuld tale, eftersom der ingen universel definition findes, og definitionerne i både internationale og nationale lovgivninger divergerer.

KVINFO lægger sig her op ad Institut for Menneskerettigheders definition:

"Stigmatiserende, nedsættende, krænkende, chikanerende eller truende ytringer, der fremsættes offentligt mod et individ eller gruppe baseret på individets eller gruppens køn,

²⁴ UNESCO 2015: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000233231_eng.

²⁵ Danske love: <https://www.elov.dk/straffeloven/kapitel/27/>.

ethnicitet, religion, handicap, seksuelle orientering, alder, politiske observans eller sociale status.”²⁶

Definitionen forholder sig ikke til, hvilken virkning den hadefulde ytring kan have for den eller de, som ytringen er rettet imod, eftersom det ligger implicit i hadefulde ytringer, at de kan have en skadesvirkning for de individer eller grupper, ytringen er målrettet.

I kommentarerne er det tydeligt, at der ikke er tale om enkeltstående, uafhængige hændelser med sårende ytringer mod især transpersoner, seksuelle minoriteter og feminister i SF. Snarere viser beskrivelserne af hændelser og også selve kommentarerne, at der er en tydelig tendens i partiet til at tale/skrive til og om hinanden på måder, som er ubehagelige og virker diskriminerende for nogle medlemmer.

Som nævnt tidligere eksisterer ingen handlinger eller ord i et vakuum. Snarere indvirker vores sprog på vores kultur, og nedgørende kommentarer kan således være med til at normalisere hverdagsdiskrimination i partiet. I kommentarerne ser vi et tydeligt mønster i, at der mangler en afgørende fælles forståelse blandt medlemmer om, hvad der er passende ytringer som del af en politisk debat, og hvad der ikke er.

Interaktion mellem SF og SFU

En anden tendens, der viser sig i kommentarerne, er, at oplevelser med forskelsbehandling, seksuel chikane og seksuel tvang kan forekomme, når SF’ere og SFU’ere interagerer med hinanden, særligt lokalt i partiforeninger og blandt ansatte.

SF og SFU er to forskellige organisationer, men i det omfang, at oplevelser i SFU-regi har involveret medlemmer af SF, medtager vi dem her. Medlemmerne af henholdsvis SFU og SF har en stor kontaktflade, man går til mange af de samme arrangementer, og er man først medlem af SFU, er det for mange naturligt at fortsætte som medlem af SF, hvorfor medlemmerne typisk kender hinanden på kryds og tværs af de to organisationer.

Kendetegnende for de oplevelser, der skrives frem i kommentarerne, er, at der eksisterer en *bystander*-kultur med et udbredt kendskab til, at bestemte medlemmer har en grænseoverskridende adfærd, særligt over for unge kvinder i SFU, men der gribes ind over for det.

Kommentarerne viser en tendens til en frustration over den manglende handling fra bestyrelser og ledelsers side, hvad angår det tilsyneladende udbredte kendskab til både adfærden og den tendens, at unge kvinder af andre bliver advaret mod de pågældende medlemmer.

Kommentarerne beskriver for eksempel episoder med identitetspolitiske konflikter mellem SFU’ere og SF’ere, der medfører ubehagelige og upassende situationer, som forstærkes af et ulige magtforhold mellem unge SFU’ere og folkevalgte/højtstående ældre SF’ere. Samtidig kan det store aldersspænd og spændet i politisk anciennitet og status i partiet mellem unge SFU’ere og ældre SF’ere være med til at danne grobund for en skæv magtdynamik, som sætter unge SFU’ere i en vanskelig situation, når de oplever grænseoverskridende adfærd fra ældre SF’ere.

I kommentarerne er der endvidere eksempler på:

---

²⁶ Institut for Menneskerettigheder 2017:

https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/media/dokumenter/udgivelser/ligebehandling_2017/rapport_hadefulde_ytringer_online_2017.pdf.

- At medlemmer i magtfulde positioner lægger an på og er upassende over for SFU'ere, at det er noget, som virker alment kendt, og at der bliver advaret om det, men at ingen gør noget ved det.
- At en ansat aktivt forsøger at få seksuelle relationer op at stå med SFU'ere, og at det er uønsket fra SFU'ernes side.
- At enkelte ønsker, at partiet forholder sig til relationen mellem SF og SFU, især til fester.

Reaktioner

Vi har i spørgeskemaet spurgt de, der har haft oplevelser med forskelsbehandling, seksuel chikane og/eller tvang i SF, hvordan de reagerede efterfølgende. Her viser vi resultaterne fordelt på kvinder og mænd.

41 % af kvinderne og 52 % af mændene har svaret, at deres oplevelser ikke har generet dem nok til at reagere på det, når vi slår alle svarene for forskelsbehandling, seksuel chikane og seksuel tvang sammen.

Andelen af respondenter, der svarer, at oplevelserne ikke generede dem nok til at reagere på det, falder i takt med stigningen i alvoren af hændelser. Således svarer 35 % af de, der har oplevet uønsket fysisk berøring, og 20 % af de, der er blevet befamlet og/eller holdt fast mod deres vilje, at de ikke var generet nok til at reagere på hændelserne efterfølgende. Ingen af de, der har været udsat for seksuel tvang eller forsøg herpå, svarer, at de ikke var generet nok til at reagere på det.

De resterende svar kan ses i nedenstående tabel. Det har været muligt at angive flere svar.

Hvordan reagerede du, efter at du oplevede forskelsbehandling, seksuel chikane og/eller tvang i SF? (Mulighed for flere svar)	Kvinde	Mand
Undgik personen/personerne	30 %	15 %
Forsøgte at glemme det	25 %	13 %
Henvendte mig til den person, der var ansvarlig for det og fortalte, at det var over min grænse	16 %	13 %
Undgik situationer i partiet, hvor adfærden kan forekomme	11 %	7 %
Blev væk fra sociale arrangementer i partiet	11 %	3 %
Henvendte mig til ledelsen, eller andre, i partiet om det	10 %	4 %
Holdt op med at være aktiv i partiet	2 %	5 %
Meldte mig syg fra mit arbejde (dvs. som en reaktion på det, der skete i partiet)	1 %	0
Andet	12 %	21 %

Vi har også spurgt, om oplevelser med forskelsbehandling, seksuel chikane og/eller seksuel tvang har afholdt respondenterne fra at stille op til poster. Ingen svarer, at det har afholdt dem fra at stille op til Europaparlamentet, de resterende svar ses i nedenstående tabel.

Har dine oplevelser med forskelsbehandling på grund af køn og/eller seksualitet, seksuel chikane og/eller tvang afholdt dig fra at stille op til en eller flere af følgende poster?	Kvinde	Mand
Mine oplevelser har ikke afholdt mig fra at stille op til noget	79 %	86 %
Folketinget	5 %	5 %
Regionsråd	2 %	1 %
Lokal bestyrelse	11 %	9 %
Andet (uddyb)	8 %	5 %

8 % kvinder og 5 % mænd har angivet 'Andet'. I kommentarfeltene kan vi se, at de fleste uddyber, at de efter deres oplevelse stoppede helt med at være aktive i partiet.

Det er her væsentligt at bemærke, at vi ikke kan måle på de personer, der som konsekvens af deres oplevelser med forskelsbehandling, seksuel chikane og/eller tvang eventuelt har meldt sig helt ud af partiet. Da det kun er nuværende medlemmer, der har modtaget spørgeskemaet, tæller personer, der har meldt sig ud af partiet, altså ikke med i besvarelsene.

Hvem har man talt med?

Vi har også spurgt de respondenter, der har haft oplevelser med forskelsbehandling, seksuel chikane og/eller seksuel tvang, hvem de eventuelt har talt med om deres oplevelser efterfølgende.

32 % af kvinder og 36 % af mænd svarer, at de efter deres oplevelser med forskelsbehandling, seksuel chikane og/eller seksuel tvang, ikke talte med nogen om det. De resterende svar fordeler sig således:

Har du efterfølgende talt med andre om dine oplevelser med forskelsbehandling, seksuel chikane eller tvang i partiet – og hvem? (Mulighed for flere svar)	Kvinde	Mand
Et andet medlem af partiet	42 %	38 %
Partner, familie og/eller venner uden for partiet	42 %	35 %
Andre centrale aktører i partiet	14 %	10 %
Ledelsen i partiet	11 %	4 %
Ansatte i partiet	9 %	7 %
En person, som er gået til ledelsen/centrale aktører i partiet for mig	4 %	1 %
Læge eller psykolog	3 %	0 %
Politiet	0 %	0 %
Andre (uddyb)	1 %	6 %

De personer, der har talt med ledelsen og/eller andre centrale aktører i partiet, er efterfølgende blevet spurgt, om de var tilfredse med den måde, deres henvendelse blev håndteret på. Der ligger implicit i spørgsmålet, at ledelsen og centrale aktører har en særlig forpligtelse, når det kommer til at håndtere forskelsbehandling og seksuel chikane. Dette er KVINFOs tolkning.

Af de 28 personer, der har henvendt sig til ledelsen/andre centrale aktører efter deres oplevelse, er 27 % utilfredse med den måde, deres henvendelse blev håndteret på, 43 % er tilfredse, mens 30 % ikke ved, om de er tilfredse med håndteringen.

Ser vi på, hvornår de, der er gået til ledelsen, har været udsat for hændelser, viser svarene følgende: 18 % af det samlede antal respondenter, der har været udsat for hændelser inden for de seneste 2 år, har henvendt sig til ledelsen/andre centrale aktører. Det samme er gældende for 7% af de, der har haft deres seneste hændelse med seksuel chikane eller forskelsbehandling for mere end 2 år siden.

Som nævnt er respondenterne ikke blevet bedt om at identificere, hvilken ledelse de har henvendt sig til, eller på hvilket tidspunkt de har henvendt sig. Dette er undladt af hensyn til anonymitet. Ledelsen kan således omfatte eksempelvis landsledelsen, næstformænd, den administrative ledelse eller lokale ledelser i partiforeninger eller regioner.

I kommentarerne er der eksempler på følgende som begrundelse for, hvorfor man ikke var tilfreds med ledelsens/andre centrale aktørers håndtering af henvendelsen:

- At der ikke er nogen tilbagemelding til de personer, der havde været udsat for hændelsen og derfor havde henvendt sig til ledelsen.
- At ledelsen handler meget sent på problemer med bestemte personer, der ellers er alment kendt blandt mange medlemmer, hvilket svækker tilliden til ledelsen.
- At det ikke virker til, at ledelsen tager det seriøst, når man henvender sig med oplevelser.
- At ledelsen ikke involverer eller oplyser den, der henvender sig, om håndteringen af sagen.

Hvor ligger ansvaret for at håndtere seksuel chikane?

Vi har i spørgeskemaet spurgt medlemmerne, om de ved, hvor de skal henvende sig, hvis de oplever seksuel chikane i partiet. Det svarer 51 % nej til.

I kommentarfelterne ser vi en tendens til, at respondenter på det tidspunkt, de udfyldte spørgeskemaet, ikke vidste, hvor de skulle henvende sig, hvis de havde oplevet krænkelse. Vi ser også et mønster i, at det er et stort ønske for medlemmerne at vide det.

Der bliver også nævnt ønsker om et tiltag som for eksempel en "tryghedsperson" i lokalforeningerne, da ikke alle medlemmer her oplever tillid til deres ledelse, til partiorganisationen generelt eller til de personer, der for nuværende har ansvaret for at håndtere henvendelser. Det påpeges også som en udfordring at skelne mellem, hvorvidt man skal gå til SF eller SFU med sine oplevelser.

SF har, efter at have indgået aftale om denne undersøgelse, dels vedtaget en politik, der beskriver, hvordan seksuel chikane skal forebygges og håndteres, og dels har partiet nedsat et Ligebehandlingsnævn. Hvis undersøgelsen blev foretaget nu, ville det selvfølgelig have været relevant at spørge til disse elementer.

Vidner til andres oplevelser

Et fokus for spørgeskemaundersøgelsen har ligeledes været af afdække omfanget af vidner til forskelsbehandling på baggrund af henholdsvis køn og seksualitet, seksuel chikane og seksuel tvang, og endvidere om vidnerne har talt med nogen om det, de har været vidner til. Resultaterne ses i de to nedenstående tabeller.

Der er flest, der har været vidne til, at andre er blevet forskelsbehandlet på baggrund af deres køn (13 %), at andre er blevet udsat for vittigheder eller upassende kommentarer om køn, krop eller seksualitet (11 %), og at andre er blevet udsat for uønskede seksuelle bemærkninger eller vittigheder (9 %).

Har du personligt været vidne eller haft kendskab til, at andre har været udsat for følgende i SF:	Andel
Forskelsbehandling på baggrund af køn	13 %
Vittigheder eller upassende kommentarer om køn, krop eller seksualitet	11 %
Uønskede seksuelle bemærkninger eller vittigheder	9 %
Spredning af seksuelle rygter om andre	7 %
Uønskede berøringer	5 %
Uønskede fortællinger om sexliv eller seksuelle emner	4 %
Uønskede mails, SMS'er eller lign. med seksuelt indhold	2 %
Forskelsbehandling på baggrund af seksualitet	2 %

1,2 % (17 personer)²⁷ angiver at have været vidne eller haft kendskab til forsøg på voldtægt og/eller voldtægt²⁸.

Vi har også spurgt respondenterne, hvem de har talt med om det, de har været vidne til:

Har du efterfølgende drøftet det, du var vidne eller havde kendskab til med andre – og hvem?	Andel
Jeg har ikke været vidne eller haft kendskab til nogen hændelser i partiet	83 %
Den/dem som det gik ud over	9 %
Jeg har ikke talt med nogen om det	5 %
Partner, familie og/eller venner uden for partiet	3 %
Den/dem som udsatte andre for hændelsen/hændelserne	2 %
Ledelsen i partiet	1 %
Ansatte i partiet	1 %
Andre centrale aktører i partiet	2 %
Andre (uddyb)	2 %

0,5 % (8 personer) af de, der har været vidner til oplevelser svarer, at de efterfølgende har talt med en læge/psykolog og/eller politiet²⁹.

Hvem og hvor

Vi har i undersøgelsen spurgt respondenterne, hvem der har udsat dem for deres oplevelser med seksuel chikane og seksuel tvang, samt i hvilken sammenhæng deres oplevelser fandt sted.

På grund af spørgeskemaets konstruktion kan vi ikke konkludere på udøvers position og sammenhæng/sted for hver enkelt hændelse. Vi kan i stedet opgøre, hvor mange gange hver enkelt position og hver enkelt sammenhæng/sted er angivet i spørgeskemaet. Resultaterne for dette viser vi nedenfor.

Det samlede resultat ses her:

Positioner/roller, der har udsat andre for oplevelser	Andel
Et medlem i partiet (som ikke er noget af ovenstående)	8 % ³⁰
En lokalt tillidsvalgt (fx lokal formand eller medlem af partiforeningsbestyrelse eller regionsbestyrelse)	6 %
En fra et andet parti	6 %
En tillidsvalgt i partiet (fx medlem af landsledelsen eller centralt udvalg)	3 %

²⁷ Her stod tidligere: 1% angiver at have været vidne til forsøg på voldtægt og/eller voldtægt. Teksten er rettet 12.04.21

²⁸ Her stod tidligere: 1,2 % (17 personer)²⁸ angiver at have været vidne eller haft kendskab til forsøg på voldtægt og/eller voldtægt. Rettet 15.04.21

²⁹ Her stod tidligere: 1% af dem der har været vidner til oplevelser, angiver endvidere, at de efterfølgende har talte med en læge/psykolog eller politiet. Det er rettet 12.04.21

³⁰ Forklaring på tabellen: Denne rolle (et medlem i partiet, som ikke er noget af ovenstående) er valgt 114 gange i spørgeskemaet, og det ender altså på 8 %.

En decentralt folkevalgt (regionsråd eller kommunalbestyrelse)	3 %
Et medlem af SF Ungdom	3 %
En kandidat eller kampagneleder	3 %
En ansat i partiet	3 %
En nationalt folkevalgt (Europa-Parlamentet eller folketingsgruppen)	3 %
En ekstern samarbejdspartner	2 %
Andre	3 %

Vi har ligeledes spurgt respondenterne, hvor deres oplevelser med seksuel chikane og/eller seksuel tvang har fundet sted. De hyppigste forekommende sammenhænge, hvor oplevelserne fandt sted, er følgende:

- Til fester eller sociale arrangementer, hvor der blev drukket alkohol.
- I mindre forsamlings/grupper (fx lokalforeningsmøder eller arbejdsgrupper).
- I store forsamlings/grupper (fx Landsmødet eller Folketinget).
- En til én.

Ligesom ovenfor har vi også her udregnet de samlede resultater på baggrund af det samlede antal respondenter:

Sammenhæng for hændelser	Andel
Til fester eller sociale arrangementer hvor der blev drukket alkohol	8 % ³¹
I mindre forsamlings/grupper (fx lokalforeningsmøder, arbejdsgrupper)	7 %
I store forsamlings/grupper (fx landsmøde, Folketinget)	4 %
Én til én	4 %
På sociale medier (fx en Messenger-tråd eller en Facebookgruppe som fx Medlemsforum)	3 %
Til fester eller sociale arrangementer hvor der ikke blev drukket alkohol	3 %
Til fester eller sociale arrangementer med SF'ere, der ikke var arrangeret i partiregi	2 %

Hvorfor er man ikke (længere) aktiv i SF

Vi har i spørgeskemaet spurgt de medlemmer, der ikke er aktive eller ikke længere er aktive, om der er en sammenhæng mellem deres manglende aktivitet i partiet og oplevelser med forskelsbehandling, seksuel chikane og seksuel tvang.

For de medlemmer, der har været aktive, men ikke længere er det (532 respondenter), ser resultaterne ud som vist i tabellen nedenfor.

Det er meget få, der angiver de konkrete eksempler, vi har listet, som årsag til deres nuværende inaktivitet. Men samtidig svarer 25 % af de, der ikke længere er aktive, at deres nuværende inaktivitet skyldes andre grunde vedrørende deres køn eller seksualitet.

Er noget af nedenstående årsag til, at du ikke længere er aktiv? (Mulighed for flere svar)	Andel
Jeg oplevede uønskede og nedladende kommentarer om mit køn	1 %
Jeg oplevede uønskede og nedladende kommentarer om min seksualitet	0 %
Jeg oplevede, at det var svært at opnå indflydelse på grund af mit køn	2 %

³¹ Forklaring på tabellen: Denne situation/dette sted er valgt 114 gange i spørgeskemaet, og resultatet ender altså på 8 %.

Jeg oplevede, at det var svært at opnå indflydelse på grund af min seksualitet	0 %
Jeg var udsat for uønskede seksuelle tilnærmelser (fx gentagne invitationer)	1 %
Jeg blev presset til uønskede seksuelle handlinger fra en anden i partiet	0 %
Jeg blev forsøgt presset til uønskede seksuelle handlinger fra en anden i partiet	1 %
Jeg er ikke aktiv længere af andre grunde vedrørende mit køn eller min seksualitet	25 %

I det efterfølgende kommentarfelt om, hvorfor man ikke længere er aktiv i partiet, nævnes især mangel på tid, og at man er blevet ældre. Af årsager, der hænger sammen med køn/seksualitet nævnes blandt andet oplevelser med uønskede seksuelle kommentarer. Enkelte nævner episoder med seksuel chikane fra lokalformænd.

De medlemmer, der i spørgeskemaet angiver, at de ikke er aktive og aldrig har været det, har ligeledes fået muligheden for at angive, om deres køn eller seksualitet har været medvirkende årsag til deres inaktivitet. Der er intet i kommentarfeltene, der tyder på, at disse respondents køn eller seksualitet har været en medvirkende årsag.

Litteratur

Arbejdsmiljønet (2020): *Nultolerancekultur i Forsvaret*, december 2020.

<https://arbejdsmiljonet.dk/Home/MedlemsbladGetFile/2028>

Arbejdstilsynet: *Krænkende handlinger, herunder mobning og seksuel chikane*, februar 2019.

<https://at.dk/regler/at-vejledninger/kraenkende-handlinger-4-3-1/>

Berlingske: *Forsker: Ledere har en rolle i at stoppe krænkerkultur*, oktober 2020.

<https://www.berlingske.dk/politik/forsker-ledere-har-en-rolle-i-at-stoppe-kraenkerkultur>

Borchorst & Augustin: *Seksuel chikane på arbejdspladsen*, 2017.

https://vbn.aau.dk/ws/portalfiles/portal/264775360/Seksuel_chikane_p_arbejdspladsen_Online.pdf

Dansk Institut for Menneskerettigheder: *Hadefulde ytringer i den offentlige online debat*, 2017.

https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/media/dokumenter/udgivelser/ligebehandling_2017/rapport_hadefulde_ytringer_online_2017.pdf

Danske love: *Ligebehandlingsloven*. <https://danskelove.dk/ligebehandlingsloven>

Danske love: *Straffeloven 27. kapitel*. <https://www.elov.dk/straffeloven/kapitel/27/>

Friis Christensen & Voergård-Olesen: *Ud af skabet, ind i kampen: Undersøgelse af arbejdsvilkår for LGBT+ medlemmer i PROSA*, 2018.

https://www.prosa.dk/fileadmin/user_upload/Politik/Igbt/146545_PROSA_Rapport_2018_LGBT_medlemmer_WEB.pdf

HK Hovedstaden: *HK Hovedstadens sexismeundersøgelse 2021 – opsummering af hovedresultater*, 2021:

<https://www.hk.dk/-/media/dokumenter/afdelinger/hovedstaden/opsummeringafundersogelseafkrnkelse.pdf>

Mandag Morgen: *Arbejdsmiljøforsker: Gør op med tabuet – og start med dig selv*, oktober 2020.

<https://www.mm.dk/artikel/arbejdsmiljoeforsker-goer-op-med-tabuet-%C2%A0og-start-med-dig-selv>

Murh: *Ledelse af køn: Hvordan kønsstereotyper former kvinders og mænds karrierer*, 2019.

Retsinformation: *Bekendtgørelse af lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v.*

<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2017/1001>

UNESCO: *Countering Online Hate Speech*, 2015: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000233231>

Bilag 1: Metode

Vi har i denne undersøgelse benyttet os af kvalitative interview som del af en forundersøgelse samt en spørgeskemaundersøgelse. Spørgeskemaundersøgelsen er den eneste datakilde, vi benytter i rapporten. Det betyder, at vi i vid udstrækning kun har tal at forholde os til. Der har dog i spørgeskemaet været muligt for respondenterne at skrive kommentarer. Disse kommentarer benytter vi undervejs i rapporten som supplement til tallene for – i det omfang det er muligt – at give indblik i, hvad der ligger bag tallene.

Forundersøgelse

Indledningsvist gennemførte KVINFO en forundersøgelse. Formålet var at få et bedre indblik i konkrete problemstillinger og kulturen i partiet, der kunne være med til at kvalificere spørgeskemaet. Det gjorde vi ved at gennemføre en række interview med de følgende:

- Medlemmer af den følgegruppe, der følger undersøgelsen (1 fokusgruppeinterview)
- Medlemmer af partiet, der har underskrevet #enblandtos (1 fokusgruppeinterview)
- Udvalgte medlemmer, der repræsenterer forskellige køn, aldersgrupper og seksualitet (3 enkeltinterview)

Det har været svært at rekruttere medlemmer af partiet til den sidste gruppe af interviewpersoner. Vi har i alt kontaktet seks personer, men det er kun lykkedes at interviewe tre.

De kvalitative interview har peget på nogle temaer, der siden er blevet formuleret som spørgsmål, der indgår i spørgeskemaundersøgelsen.

Spørgeskema

Spørgeskemaet tager i første omgang udgangspunkt i, hvad SF har ønsket med undersøgelsen, nemlig at undersøge omfanget og karakteren af både forskelsbehandling (diskrimination) på baggrund af både køn og seksualitet samt seksuel chikane.

Spørgsmålene er udviklet på baggrund af vores viden om, hvordan forskelsbehandling og seksuel chikane bedst undersøges med spørgeskemaer, hvilket er ved hjælp af konkrete spørgsmål. Forskning viser, at alle ikke forstår begrebet seksuel chikane ens, og derfor vil et spørgsmål som "Har du oplevet seksuel chikane?" blive fortolket forskelligt af respondenterne.

Forskellen på resultaterne baseret på henholdsvis et enkelt overordnet spørgsmål over for en række spørgsmål til konkrete hændelser, illustreres tydeligt i en undersøgelse foretaget af Epinion for Fagbevægelsens Hovedorganisation. Direkte adspurgt svarer hver tiende kvinde og hver tyvende mand, at de har været udsat for seksuel chikane på deres nuværende eller tidligere arbejdsplads. Når der derimod spørges om konkrete episoder med krænkende adfærd, stiger tallene, så hver tredje kvinde og hver fjerde mand svarer, at de er blevet udsat for mindst én krænkende episode på deres nuværende eller tidligere arbejdsplads³².

Med udgangspunkt i KVINFOs viden og erfaring med at undersøge området og forundersøgelsen har vi udformet et spørgeskema. SF's følgegruppe har godkendt spørgeskemaet, før det blev udsendt.

---

³² FH & Epinion 2019: <https://fho.dk/wp-content/uploads/2019/03/fhrapp-sexchikane-2019.pdf>.

Bilag 2: Spørgsmål til konkrete oplevelser

Forskelsbehandling på baggrund af køn

1. Er du blevet nedgjort på grund af dit køn?
2. Har nogen fortalt dig vittigheder eller historier, der gjorde grin med eller var nedladende om dit eller andres køn?
3. Har du oplevet, at nogen har udelukket dig fra socialt samvær eller sociale netværk på grund af dit køn?
4. Har du hørt bemærkninger om, at der er bestemte opgaver i partiet, du ikke kan udføre på grund af dit køn?
5. Har du oplevet en forventning om, at du udfører bestemte kønstraditionelle opgaver, der ikke er en del af dine arbejdsopgaver i partiet? (Eksempel: at kvinder forventes at lave kaffe, eller at mænd forventes at fikse teknikken)
6. Har du haft en fornemmelse af, at du blev udelukket fra vigtige beslutninger i partiet på grund af dit køn?
7. Har du oplevet, at der i partiet er forskellige forventninger til og anerkendelse af præstationer afhængig af køn?
8. Har du oplevet, at der er forskellige standarder for accepteret tøj- og livsstil afhængigt af køn?
9. Har du en fornemmelse af, at der generelt er andre standarder for kvinder end mænd i partiet?

Forskelsbehandling på baggrund af seksualitet

1. Er du blevet nedgjort på grund af din seksualitet?
2. Har nogen fortalt dig vittigheder eller historier, der gjorde grin med eller var nedladende om din eller andres seksualitet?
3. Har du oplevet, at nogen har udelukket dig fra socialt samvær eller sociale netværk på grund af din seksualitet?
4. Har du hørt bemærkninger om, at der er bestemte opgaver i partiet, du ikke kan udføre på grund af din seksualitet?
5. Har du haft en fornemmelse af, at du er blev udelukket fra vigtige opgaver eller beslutninger i partiet på grund af din seksualitet?
6. Har du oplevet, at der er forskellige standarder for accepteret tøj- og livsstil afhængig af seksualitet?

Seksuel chikane

1. Ved du, hvor i SF du kan henvende dig, hvis du har oplevet seksuel chikane i partiet?
2. Har du oplevet at få uønskede kommentarer om din krop, seksualitet eller dit udseende
  - 2a. [hvis ja] Hvilke positioner og køn havde de, som udsatte dig for hændelsen/hændelserne i partiet?
  - 2b. [hvis ja] I hvilke(n) sammenhæng(e) fandt hændelsen/hændelserne sted?
3. Har nogen fortalt dig vittigheder eller historier med seksuelt indhold, som var uønskede eller ubehagelige for dig?
4. Har du modtaget ubehagelige eller upassende invitationer til at ses eller gå ud, hvor du oplevede, at der var seksuelle undertoner?
5. Har nogen presset dig til nøgenhed eller blottet sig for dig?
6. Har nogen sendt eller vist dig materiale med seksuelt indhold, fx videoer, billeder eller tekst, som var uønsket eller ubehageligt for dig?
7. Har du oplevet seksuelt betonedede aktiviteter (fx lege, konkurrencer eller underholdning) i forbindelse med festlige arrangementer, som var uønskede eller ubehagelige for dig?

8. Har du oplevet uønsket fysisk kontakt eller seksuelle undertoner (fx klap, kys, massage eller omfavnelser)?
9. Har du holdt dig væk fra sociale eller politiske sammenhænge i partiet for at undgå at blive udsat for uønskede fysiske berøringer, kommentarer om dit udseende eller tilnærmelser?
9a. [hvis ja] Hvilke sociale eller politiske sammenhænge har du holdt dig fra for at undgå uønskede fysiske berøringer, kommentarer om dit udseende eller tilnærmelser?

Seksuel tvang

1. Har du oplevet, at nogen har befamlet dig og/eller holdt dig fast mod din vilje?
2. Har du oplevet, at nogen har bedt om seksuelle tjenester til gengæld for en belønning (fx plads i en arbejdsgruppe eller personens opbakning til din opstilling eller politiske forslag)?
3. Har du oplevet, at nogen har truet med straf eller sanktioner (fx ikke få plads i arbejdsgruppe eller personens opbakning til din opstilling eller politiske forslag), hvis du afviste dem seksuelt?
4. Har nogen tvunget dig til seksuelle handlinger?
5. Har nogen forsøgt at tvinge dig til seksuelle handlinger?

Svarer man ja til en oplevelse med seksuel chikane og/eller seksuel tvang, bliver man efterfølgende spurgt til udøvers position og køn, samt i hvilken sammenhæng hændelsen fandt sted. Dette er eksemplificeret med spørgsmål 2a og 2b, men for læsevenlighedens skyld, er det udeladt i resten af spørgsmålene i dette bilag.

Rolle/position for udøveren af seksuel chikane og/eller seksuel tvang

1. En nationalt folkevalgt (Europa-Parlamentet eller folketingsgruppen)
2. En decentralt folkevalgt (regionsråd eller kommunalbestyrelse)
3. En tillidsvalgt i partiet (fx medlem af landsledelsen eller centralt udvalg)
4. En lokalt tillidsvalgt (fx lokal formand eller medlem af partiforeningsbestyrelse eller regionsbestyrelse)
5. En kandidat eller kampagneleder
6. En ansat i partiet
7. Et medlem i partiet (som ikke er noget af ovenstående)
8. Et medlem af SF Ungdom
9. En fra et andet parti
10. En ekstern samarbejdspartner
11. Andre

Sammenhæng(e) for hændelsen/erne med seksuel chikane og/eller seksuel tvang

1. I store forsamlinger/grupper (fx landsmøde, Folketinget)
2. I mindre forsamlinger/grupper (fx lokalforeningsmøder, arbejdsgrupper)
3. Én til én
4. Til fester eller sociale arrangementer i partiet, hvor der blev drukket alkohol
5. Til fester eller sociale arrangementer i partiet, hvor der ikke blev drukket alkohol
6. Til fester eller sociale arrangementer med SF'ere, der ikke var arrangeret i partiregi
7. På sociale medier (fx en Messenger-tråd eller en Facebookgruppe som fx Medlemsforum)
8. Andet

Bilag 3: Hvad viser andre undersøgelser?

I september 2020 bragte Politiken et debatindlæg om sexisme i dansk politik, underskrevet af 322 kvinder, der enten er eller har været politisk aktive³³. Blandt initiativtagerne til indlægget og underskriverne var nuværende og tidligere medlemmer af SF.

De 322 underskrifter blev ledsaget af 79 vidnesbyrd, der dækker over hændelser fra kommentarer om udseende og køn til fuldbyrdede seksuelle overgreb³⁴.

Mens vidnesbyrden giver indblik i, hvordan seksuel chikane kommer til udtryk i politiske partier, findes der på nuværende tidspunkt ikke noget samlet overblik over omfanget eller karakteren af krænkelser, hverken i politik eller på andre områder af det danske samfund. Det særlige ved politik er i denne sammenhæng blandt andet, at mange af de engagerede er frivillige, og andre er folkevalgte. De fleste undersøgelser på området tager udgangspunkt i arbejdspladser eller brancher med ansatte.

For alligevel at give et billede af, hvor udbredt seksuel chikane er i Danmark, ser vi i det følgende nærmere på nogle af de undersøgelser, der for nylig er lavet på uddannelser og arbejdspladser. Først ser vi på KVINFOs egne undersøgelser og dernæst et udvalg af andre undersøgelser.

Politiken (2021)

En undersøgelse foretaget af KVINFO og Analyse & Tal for Dagbladet Politiken viste, at 29 % af de ansatte havde haft verbale eller fysiske uønskede seksuelle oplevelser. Ingen havde følt sig presset eller truet til seksuelle ydelser.

Resultaterne fra undersøgelsen af Politiken er ikke umiddelbart sammenlignelige med resultaterne af denne undersøgelse. Dels fordi Politiken er en virksomhed med ansatte, og dels fordi der i undersøgelsen udelukkende blev spurgt til hændelser inden for de seneste tre år.

Radikale Venstre (2021)

I KVINFOs undersøgelse af Radikale Venstre, svarede 22 % af respondenterne, at de havde været udsat for mindst én hændelse, der var kategoriseret som seksuel chikane. 31 % af respondenterne svarede, at de havde haft mindst én oplevelse med forskelsbehandling på baggrund af køn.

Fordi Radikale Venstre og SF begge er politiske partier, er det nærliggende at overveje, om resultaterne kan sammenlignes. Undersøgelsen for Radikale Venstre omfattede imidlertid en mere snæver kreds af respondenter, nemlig medlemmer, der er aktive i lokalforeninger, hovedbestyrelse osv. samt folkevalgte. Undersøgelsen for Radikale Venstre omfattede ligeledes både nuværende og tidligere ansatte.

IT-professionelle og -studerende (2020)

KVINFO har i samarbejde med fagforeningen for IT-professionelle, PROSA, foretaget en undersøgelse af seksuel chikane blandt fagforeningens medlemmer på arbejdspladser og IT-uddannelser.

---

³³ Politiken, september 2020: <https://politiken.dk/debat/debatindlaeg/art7938422/%C2%BBsexisme-seksuel-chikane-og-magtmisbrug-er-overalt-i-vores-samfund-ogs%C3%A5-i-de-politiske-partier%C2%AB>.

³⁴ Politiken, september 2020: <https://politiken.dk/debat/debatindlaeg/art7938429/En-blandt-os-blev-til-et-politisk-landsm%C3%B8de-spurgt-af-et-mandligt-medlem-om-den-korte-kjole-var-et-tegn-p%C3%A5-at-hun-gerne-ville-kneppes-af-ham-senere>.

I beskæftigelsesundersøgelsen svarer 44,5 % af de kvindelige respondenter, at de har været udsat for en eller flere krænkende handlinger. Det samme gør sig gældende for 12 % af mændene. De tilsvarende tal i studieundersøgelsen er 36,8 % for kvinder og 7,5 % for mænd.

Praktikanter i medie- og kommunikationsbranchen (2020)

KVINFO har ligeledes undersøgt omfanget og karakteren af seksuel chikane og krænkelse begået mod journalist-, fotojournalist- og kommunikationspraktikanter såvel som tv- og medietilrettelægningsstuderende i løbet af deres praktik. Alle studerende i undersøgelsen havde ved udsendelsen af spørgeskemaet netop afsluttet deres praktik.

Af de 99 kvindelige respondenter svarede 51 %, at de har oplevet en eller flere konkrete hændelser, som KVINFO spørger til i undersøgelsen, mens det samme gælder for 27 % af de i alt 44 mandlige respondenter.

I det følgende ser vi kort nærmere på resultaterne fra undersøgelser, der ikke er foretaget af KVINFO. Undervejs illustrerer vi, hvordan forskel i resultater kan hænge direkte sammen med tilrettelæggelse af undersøgelserne samt de spørgsmål, der stilles.

Arbejdsmiljø og Helbred – Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (2018)

Den største undersøgelse af arbejdsmiljøet på danske arbejdspladser, *Arbejdsmiljø og Helbred*, undersøger omfanget af seksuel chikane. Det gøres ved at stille spørgsmålet "Har du været udsat for seksuel chikane inden for de seneste 12 mdr.?"

Den seneste undersøgelse er fra 2018 og viser, at under 4 % af de adspurgte lønmodtagere oplyser, at de har været udsat for seksuel chikane det seneste år. Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA), der har foretaget undersøgelsen hvert andet år siden 2012, definerer ikke, hvad seksuel chikane er, og skriver i deres rapporter, at der ikke er en objektiv grænse for, hvad seksuel chikane er, men at det er uønsket og derfor ubehageligt³⁵.

Resultatet her er altså forholdsvis lavt sammenlignet med resultaterne fra andre undersøgelser, vi ser på. Med udgangspunkt i forskning hænger dette sandsynligvis sammen med, at der er stillet et enkelt, overordnet spørgsmål, som åbner for, at respondenter selv definerer, hvad seksuel chikane er.

Advokatbranchen (2020)

Djøf Advokat, der er fagforening for ansatte advokatfuldmægtige og advokater, og Danske Advokater, der er brancheforening for danske advokatvirksomheder, har via en rundspørge undersøgt omfanget og karakteren af sexismen, seksuelle krænkelse og mobning i advokatbranchen.

Djøf Advokat offentliggjorde først en rundspørge til alle medlemmer af fagforeningen (dvs. advokater og advokatfuldmægtige), der viser, at hver tredje kvinde og hver ottende mand svarer, at de har oplevet en eller flere seksuelle krænkelse på deres nuværende arbejdsplads. Siden har Danske Advokater offentliggjort en tilsvarende undersøgelse, der når bredere ud i stillingsbetegnelserne i advokatbranchen, så for eksempel også administrativt personale og studerende er omfattet.

Lægger man de to undersøgelser sammen, i alt 2.431 respondenter, svarer 18 % af kvinderne og 8 % af mændene, at de har oplevet en eller flere former for seksuelle krænkelse på deres nuværende arbejdsplads, når der spørges til konkrete hændelser.

---

³⁵ NFA 2016: <https://at.dk/media/5996/fakta-om-arbejdsmiljoe-og-helbred-2016.pdf>.

Kvinder i advokatbranchen er ikke blot mere udsatte end mænd. De oplyser også at opleve flere forskellige typer af krænkelse end mænd. De mest hyppige hændelser, som kvinderne oplyser, er krænkende kommentarer/vittigheder med seksuelle undertoner (10,2 %) og uønskede berøringer (7,9 %).

Elever i hotel- og restaurationsbranchen (2019)

Institut for Menneskerettigheder har undersøgt omfanget af sexchikane mod elever i hotel- og restaurationsbranchen. I alt 357 elever har besvaret instituttets spørgeskema.

Mere end hver tredje respondent (37 %) oplyser at have været udsat for uønskede tilnærmelser og krænkelse på sin praktikplads. Opdelt på køn gælder det 51 % af de kvindelige respondenter og 46 % af de mandlige respondenter. De mest hyppige hændelser er fysiske krænkelse (22 %) og verbale krænkelse (24 %).